

Звіт про аналіз фітосанітарного ризику, проведений стосовно шкідливого організму – *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick)

Аналіз фітосанітарного ризику (далі – АФР) було проведено відповідно до «Положення щодо здійснення аналізу ризиків для розробки та/або перегляду фітосанітарних заходів», затвердженого Наказом Мінагрополітики України від 11.06.2012 № 339 (далі – Положення про АФР), міжнародних стандартів: EPPO Standard PP 5/3(5) «Рекомендації щодо аналізу ризику шкідливих організмів», IPPC Standards: МСФЗ № 2 «Структура аналізу фітосанітарного ризику», МСФЗ № 11 «Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів», МСФЗ № 21 «Аналіз фітосанітарного ризику для регульованих некарантинних шкідливих організмів» по відношенню до шкідливого організму – *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick).

Під час проведення АФР враховувались:

- стаття 25 Закону України «Про карантин рослин»;
- статті 29, 30 Закону України «Про державне регулювання сфери захисту рослин» від 17.12.2024 № 4147-IX;
- постанова Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2022 р. № 398 «Деякі питання здійснення фітосанітарних заходів та процедур, заходів державного контролю у сферах ветеринарної медицини, безпечності та окремих показників якості харчових продуктів в умовах воєнного стану (далі – Постанова № 398);
- Імплементативний регламент Комісії (ЄС) № 2019/2072 від 28 листопада 2019 року про встановлення єдиних умов для імплементатії Регламенту (ЄС) 2016/2031 Європейського Парламенту та Ради щодо захисних заходів проти шкідливих організмів рослин та скасування Регламенту Комісії (ЄС) № 690/2008 та про внесення змін до Імплементативного регламенту Комісії (ЄС) 2018/2019 (далі – Регламент ЄС № 2019/2072);
- Регламент Європейського Парламенту та Ради № 2016/2031 від 26 жовтня 2016 року про захисні заходи проти шкідливих організмів рослин, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 228/2013, (ЄС) № 652/2014 та (ЄС) № 1143/2014 Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиви Ради 69/464/ЄЕС, 74/647/ЄЕС, 93/85/ЄЕС, 98/57/ЄС, 2000/29/ЄС, 2006/91/ЄС та 2007/33/ЄС (далі – Регламент ЄС № 2016/2031);
- Делегований Регламент Комісії (ЄС) № 2019/1702 від 1 серпня 2019 року що доповнює Регламент (ЄС) 2016/2031 Європейського Парламенту та Ради шляхом встановлення переліку пріоритетних шкідливих організмів (далі – Регламент ЄС № 2019/1702);
- Звіт EFSA (European Food Safety Authority) про шкідливий організм – *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick) для підтримки рейтингу кандидатів для пріоритетних шкідливих організмів ЄС (EFSA Supporting publication 2025:EN-9339);
- Науковий висновок Робочої групи з питань здоров'я рослин (PLH) EFSA «Оцінка ймовірності завезення *Thaumatotibia leucotreta* до Європейського Союзу при імпорті зрізаних троянд (First published: 19 October 2023);
- МСФЗ № 28 «Фітосанітарні обробки від регульованих шкідливих організмів (додаток 40 «Irradiation treatment for Tortricidae on fruits», Adopted 2022; published 2022; додаток 46 «Cold treatment for *Thaumatotibia leucotreta* on *Citrus sinensis*», Adopted 2024; published 2024).

Цей звіт представляє основні складові та узагальнені результати проведеного АФР для умов України за структурою відповідно до загальноприйнятих норм згідно міжнародних стандартів: EPPO Standard PP 5/3(5), МСФЗ № 2, МСФЗ № 11.

Експерти:

Робоча група щодо реалізації державної політики у сфері карантину рослин, в частині проведення аналізу фітосанітарного ризику шкідливих організмів відповідно до вимог законодавства у сфері карантину рослин, положень міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів та стандартів Європейської і Середземноморської організації захисту рослин, затверджена наказом Держпродспоживслужби від 04.12.2025 № 1210 «Про створення робочої групи» (далі – Робоча група).

Дата: 2026

Стадія 1: Підготовчий етап (ініціювання)

Причина для проведення АФР: На виконання статті 25 Закону України «Про карантин рослин», з метою виконання міжнародних зобов'язань України й гармонізації національного законодавства з вимогами актів права Європейського Союзу (зокрема Регламенту ЄС № 2019/2072), з урахуванням положень статей 29, 30 Закону України «Про державне регулювання сфери захисту рослин» від 17.12.2024 № 4147-IX, міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів Міжнародної конвенції захисту рослин (МКЗР), та рекомендацій Європейської та Середземноморської організації захисту рослин (EPPO), з метою оновлення Переліку регульованих шкідливих організмів, відповідно до змін, які відбулись у переліках А-1 та А-2 EPPO, з урахуванням Додатку II (частини А, В) Регламенту ЄС № 2019/2072.

Шкідливий організм (ШО): *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick) (далі – *T. leucotreta*).

Зона АФР: **Україна** (території країни, які на момент проведення цього АФР перебувають під контролем органів державної влади України – підконтрольна Україні територія).

Чи проводився АФР щодо ШО раніше (на національному чи міжнародному рівні)? **Так.**
Проведений: European Food Safety Authority (*Thaumatotibia leucotreta* Pest Report to support the ranking of EU candidate priority pests); EPPO (Pest Risk Analysis for *Thaumatotibia leucotreta*, September 2013).

Чи є попередній АФР повністю або лише частково прийнятним? **Частково прийнятний.**

Стадія 2: Оцінка фітосанітарного ризику, який становить потенційний карантинний організм

Розділ А

Категоризація шкідливих організмів

Таксономічна позиція ШО: Царство: Animalia
Тип: Arthropoda
Підтип: Hexapoda
Клас: Insecta
Ряд: Lepidoptera
Родина: Tortricidae
Рід: *Thaumatotibia*
Вид: *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick)

Код EPPO: ARGPLE

Синоніми: *Argyroplote leucotreta* Meyrick, *Cryptophlebia leucotreta* (Meyrick).

Загальноновживані назви: citrus codling moth, false codling moth, orange codling moth, orange moth (English), faux carpocapse (French), **плодожерка помаранчева** (Українська).

Характеристики Біологічні особливості.

ШО:

T. leucotreta – це вид, який може розвиватись в 10 поколіннях на рік, при цьому імаго активні протягом усього року (Gilligan & Epstein, 2012). Життєвий цикл *T. leucotreta* включає стадії яйця, гусениці (5 віків) (Daiber, 1979c), лялечки та імаго. Комахи розвиваються без діапаузи. Тривалість життя самок становить від 2 до 10 тижнів, протягом яких вони можуть відкласти до 800 яєць (Daiber, 1980). Яйця відкладаються переважно поодинокі (Daiber, 1979b) на гладенькій поверхні плодів (див. додаток 1 (1), а також на бутонах квіток або коробочках бавовнику.

Після відродження гусениці вгризаються у плід (або бутон чи коробочку бавовнику) і живляться всередині до досягнення періоду залялькування. Гусениці п'ятого віку залишають плід (або інші частини рослини) перед залялькуванням, опускаються на ґрунт і формують пухкий кокон із шовкових ниток та частинок ґрунту серед рослинних решток (Sullivan, 2007), в якому і заляльковуються.

Ознаки пошкодження.

Наявність дрібних вхідних або вихідних отворів (з екскрементами або без них), а також зміна забарвлення шкірки плодів можуть свідчити про живлення гусениць на основних рослинах-господарях (EFSA et al., 2020) (детальніше див. додаток 1 (2-4). При подальшому детальному огляді пошкоджених плодів або квіткових бутонів (*Rosa*), зазвичай, виявляється часткове почорніння м'якоті внаслідок вторинного ураження грибними або бактеріальними інфекціями, а також наявність значної кількості екскрементів навколо гусениці (EPPO, 2019) (див. додаток 1 (5, 6).

Водночас зазначені симптоми не є специфічними для *T. leucotreta* і можуть спостерігатися при пошкодженні плодів іншими комахами, що прогризають тканини, зокрема представниками рядів Lepidoptera, Coleoptera та навіть Diptera. Однак у останньому випадку екскременти, зазвичай, відсутні, а в одному плоді часто розвивається декілька гусениць. Пакувальні матеріали, що супроводжують вантажі заражених плодів слід перевіряти на наявність коконів і лялечок.

Морфологія.

Яйце. Яйце *T. leucotreta* плоске та має злегка овальну форму (середня ширина становить 0,60 мм, середня довжина – 0,77 мм). Яйця напівпрозорі, спочатку білуваті, згодом стають оранжевими; перед відродженням крізь оболонку стає помітною темна голова гусениці (Daiber, 1979a). Ідентифікувати яйця до виду лише за морфологічними ознаками неможливо, оскільки вони подібні до яєць багатьох інших видів підродини Olethreutinae. Самки відкладають яйця на поверхню плоду або квіткової бруньки поодинокі або невеликими групами, але відокремлені одне від одного, що характерно для багатьох інших видів Olethreutinae (Passoa, 2008). Це відрізняє їх від багатьох представників підродини Tortricinae, які відкладають яйця великими кладками, де вони торкаються одне одного або перекриваються.

Гусениця є типовою для ряду лускокрилих (Lepidoptera) і характеризується такими морфологічними ознаками: чітко виражена головна капсула з шістьма парами стемм (простих вічок); тіло складається з трьох грудних і десяти

черевних сегментів; наявні три пари грудних ніг, що закінчуються справжнім кігтиком; чотири пари черевних несправжніх ніжок (на 3–6 сегментах черевця) та одна пара анальних ніжок, які мають гачечки (крошети) на вентральній поверхні; дихальця (стигми) розташовані на першому грудному сегменті та на 1-8 сегментах черевця; ротовий апарат гризучого типу, наявна одна пара антен та лабіальна павутинна залоза (шпинерет) (див. додаток 2 (рис. 1, а-д). Наведені ознаки є типовими для гусениць *Lepidoptera* та мають допоміжне значення для морфологічної характеристики (Gilligan & Passoa, 2014).

Гусениці *T. leucotreta* молодших віків неможливо ідентифікувати до виду лише за морфологічними ознаками; для надійного визначення необхідне вирощування до старших віків або застосування молекулярно-генетичних методів. Гусениці середніх і старших віків можуть бути ідентифіковані морфологічно за умови їх виявлення на специфічній рослині-господарі, на якій інші види роду *Thaumatotibia* не зустрічаються. У разі виявлення зразків на рослинах, спільних для кількох африканських видів *Thaumatotibia*, для остаточної ідентифікації рекомендується вирощування до стадії імаго або застосування молекулярних методів.

Відмінності між гусеницями *T. leucotreta* та *T. batrachopa* описані у Timm та співавт. (2007), проте ці ознаки є складними для інтерпретації, і наразі відсутні морфологічні характеристики, які б дозволяли однозначно відрізнити гусеницю *T. leucotreta* від інших африканських видів роду. Водночас у міжнародній торгівлі *T. leucotreta* найчастіше виявляють на таких товарах, як *Citrus*, *Capsicum* та *Rosa*, тоді як випадки перехоплення інших африканських видів *Thaumatotibia* на цих культурах не зафіксовані. Слід також враховувати, що в інших регіонах світу (зокрема, у Південно-Східній Азії) поширені види *Thaumatotibia*, гусениці яких морфологічно подібні до *T. leucotreta*.

Лялечка. Лялечка *T. leucotreta* є типовою для родини Tortricidae і не може бути надійно ідентифікована до рівня виду лише за морфологічними ознаками. Водночас її можна відрізнити від лялечок багатьох інших представників родини за відсутністю кремастера. Для достовірної ідентифікації необхідне вирощування до стадії імаго або застосування молекулярних методів.

Лялечка має середньо-коричневе забарвлення та довжину 7,9-9,8 мм. На черевних сегментах 2-7 наявні два ряди дорсальних шипів: передній утворений грубими шипами, задній – дрібними. На сегментах 8-9 у самок і на сегменті 9 у самців розташований один ряд дорсальних шипів. Черевний сегмент 10 має дорсально та латероventрально кілька пар добре розвинених виростів (шипів), дещо більших, ніж на сегменті А9. Кремастер відсутній, однак на анальному підвищенні наявна одна пара щетинок, загнутих на верхівці (Kotai, 1999; Timm та ін., 2007).

Імаго. Дорослі особини *T. leucotreta* мають статевий диморфізм, що проявляється у відмінностях розмірів та особливостей задніх крил (див. додаток 2 (рис. 2, а-б). Розмах крил самців становить 15-16 мм, а самок – 19-20 мм. Передні крила самців мають трикутну форму з гострим верхом, тоді як передні крила самок більш видовжені з заокругленим верхом (див. додаток 2 рис. 2, в-г). Передні крила обох статей мають однаковий базовий малюнок, який включає невелику білу крапку біля кінця дискальної клітинки, пляму з піднятими, зазвичай, іржавого або оранжевого кольору лусочками в середній частині крила, зазвичай, чітку смугу темних лусочок уздовж терміни, що має форму, подібну до знака питання, а також напівкруглу смугу темних лусочок у середній частині костального краю, яка не завжди помітна у всіх

екземплярів.

Специфічною діагностичною ознакою самців *T. leucotreta* є вузьке заднє крило з напівкруглою «кишенею» з опалесцентних лусочок уздовж нижнього краю (див. додаток 2 рис. 2 (д), наявність якої дозволяє надійно відрізнити цей вид від усіх інших африканських і північноамериканських листокруток, а також від представників з інших континентів; хоча у самців деяких видів родів *Thaumatotibia*, *Cryptophlebia* та *Archiphlebia* (зокрема з Австралії) також можуть бути кишені з пахучими лусочками (Horak & Komai, 2016), їхня будова суттєво відрізняється від характерної для *T. leucotreta*.

Методи виявлення та ідентифікації.

Виявлення в польових умовах

Доступні у продажу феромонні пастки типу «дельта» з клейкими вставками є ефективними для раннього виявлення дорослих самців у сховищах, пунктах ввезення імпортованих вантажів, садах або теплицях. Світлові пастки можна використовувати для приваблення особин обох статей, але детальніший опис ключових елементів правильної організації обстеження див. у (EFSA et al., 2020). Слід детально оглядати бруньки, квітки (пелюстки та чашолистки) та плоди рослин-господарів на наявність яєць (за допомогою ручної лупи з 10-кратним збільшенням), гусениць, що живляться зсередини, крихітних отворів для входу та екскрементів (EFSA et al., 2020). У садах та теплицях кокони можна знайти, захованими серед опалого листя або у верхньому шарі ґрунту навколо рослин-господарів (Daiber, 1979a). У пунктах пакування, пунктах ввезення імпортованих вантажів та сховищах кокони можуть бути виявлені поблизу вантажів (EFSA et al., 2020).

Відповідно до рекомендацій, викладених Секретаріатом Міжнародної конвенції із захисту рослин (IPPC) (FAO, 2025), протокол обстеження *T. leucotreta* передбачає такі основні положення.

Цільовою стадією для моніторингу є імаго самців, а затвердженим методом обстеження – відлов на феромонні пастки. Обстеження слід зосереджувати в місцях із наявністю значної кількості рослин-господарів, зокрема в сільськогосподарських насадженнях, розсадниках і зонах поблизу пунктів ввезення. Найбільш доцільним є проведення обстежень у період початку плодоношення рослин-господарів, особливо за теплої та вологої погоди, коли чисельність шкідника зростає.

Під час візуальних обстежень слід враховувати, що гусениці живляться всередині плодів, що може порушувати розвиток плодів або коробочок бавовнику та призводити до їх загнивання.

Для відлову рекомендується використовувати крилоподібні, ромбоподібні або великі пластикові дельта-пастки, оснащені феромонною принадою проти несправжньої плодожерки, що вивільняється з гумового септума; для уніфікації даних перевагу слід надавати крилоподібним або великим дельта-пасткам. Феромонна принада складається зі сполук E8-12Ac та Z8-12Ac. Пастки розміщують на висоті не менше 1,5 м; у разі одночасного моніторингу кількох видів метеликів пастки для різних видів слід розташовувати на відстані щонайменше 20 м одна від одної, при цьому забороняється використовувати в одній пастці принади для інших цільових видів. Ефективність феромонної принади зберігається до 56 днів.

Діагностика.

Рекомендації щодо морфологічної ідентифікації всіх розвитку *T. leucotreta* детально описані у стандарті EPPO PM 7/137 (1) «Діагностичний протокол

для *Thaumatotibia leucotreta*» (Бюлетень ОЕРР/ЕРРО (2019) 49 (2), 248–258).

**Чи є ШО
переносником
інших ШО?**

Ні.

**Чи потрібен
переносник для
проникнення/
розповсюдження
ШО?**

Ні.

**Географічне
поширення ШО:**

Відповідно до бази даних ЕРРО (ЕРРО Global Database), вид *T. leucotreta* поширений в таких країнах:

Африка: Ангола, Бенін, Буркіна-Фасо, Бурунді, Кабо-Верде, Камерун, Центральнаафриканська Республіка, Чад, Конго, Демократична Республіка Конго, Кот-д'Івуар, Еритрея, Есватіні, Ефіопія, Гамбія, Гана, Кенія, Мадагаскар, Малаві, Малі, Маврикій, Мозамбік, Нігер, Нігерія, Реюньйон, Руанда, Свята Олена, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Сомалі, Південно-Африканська Республіка, Судан, Танзанія, Того, Уганда, Замбія, Зімбабве.

Азія: Ізраїль.

Рід *Thaumatotibia* наразі поширений в афротропічному регіоні, Азії, Австралії та на островах Тихого океану, тоді як вид *T. leucotreta* зустрічається виключно в Африці та Ізраїлі.

Мапа поширення *T. leucotreta* в світі подана в додатку 3.

**Присутність або
відсутність ШО
в зоні АФР:**

За підсумками моніторингу проведеного протягом січня – вересня 2026 року щодо виявлення шкідливих організмів, а також після проведення аналізу офіційних звітів про проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) не зафіксовано фактів виявлення *T. leucotreta* під час проведення фітосанітарної експертизи в державних випробувальних фітосанітарних лабораторіях Держпродспоживслужби.

Вважається, що вид *T. leucotreta* відсутній в зоні АФР.

**Регуляторний
статус ШО:**

T. leucotreta входить до переліку регульованих шкідливих організмів ЄС (Список А1 Карантинні шкідливі організми, відсутні в ЄС), ЕРРО (список А2) та списків інших країн:

Африка – Єгипет, Марокко;

Америка – Аргентина, Бразилія, Канада, Чилі, Мексика, Парагвай, США, Уругвай;

Азія – Китай, Іран, Ізраїль, Йорданія, Корея;

Європа – Велика Британія, Швейцарія, Туреччина;

Океанія – Нова Зеландія.

Регуляторний статус в зоні АФР (Україні).

Вид *T. leucotreta* не перебуває під офіційним контролем в зоні АФР.

**Рослини-
господарів ШО:**

Всі види рослин-господарів ШО.

Більшість таксонів у межах цього роду мають обмежене розповсюдження та вузьке, хоча й недостатньо вивчене, коло рослин-господарів. *T. leucotreta* (Meyrick, 1913) та *T. batrachopa* (Meyrick, 1908) перейшли з дикорослих

аборигенних видів на (інтродуковані) товарні сільськогосподарські культури, ставши основними шкідниками сільського господарства (Gilligan & Passoa, 2014; Timm & Brown, 2014). Було встановлено, що гусениці *T. leucotreta* живляться плодами понад 130 таксонів, що належать до більш ніж 50 родин рослин (CABI, 2021; De Prins & De Prins, 2019; Gilligan et al., 2018; Gilligan & Passoa, 2014; van der Geest et al., 1991).

Загальний список рослин-господарів: *Abelmoschus esculentus*, *Afrocarpus gracilior*, *Agelaea pentagyna*, *Albica sp.*, *Allophylus ferrugineus*, *Annona muricata*, *Aristolochia albida*, *Asparagus sp.*, *Averrhoa carambola*, *Blighia unijugata*, *Bridelia micrantha*, *Capsicum annum**, *C. chinense**, *C. frutescens**, *Capsicum*, *Citrus reticulata**, *C. x aurantium var. paradisi**, *C. x aurantium var. sinensis**, *C.*, *Coffea arabica*, *Crassula ovata*, *Croton sylvaticus*, *Diospyros kaki*, *Donella viridifolia*, *Drypetes natalensis*, *Eriobotrya japonica*, *Eugenia uniflora*, *Feijoa sellowiana*, *Gambeya albida*, *Gossypium hirsutum**, *Gossypium*, *Guettarda speciosa*, *Landolphia sp.*, *Lepisanthes senegalensis*, *Lettowianthus stellatus*, *Litchi chinensis**, *Macadamia integrifolia**, *M. ternifolia**, *M. tetraphylla**, *Mangifera indica**, *Mimusops bagshawei*, *M. obtusifolia*, *Monodora grandidieri*, *Musa x paradisiaca*, *Ochna atropurpurea*, *Olea europaea*, *Opuntia ficus-indica*, *Pappea capensis*, *Passiflora sp.*, *Persea americana*, *Phaseolus lunatus*, *Plinia cauliflora*, *Prunus domestica*, *P. persica var. nucipersica**, *P. persica**, *Psidium cattleyanum*, *P. friedrichsthalianum*, *P. guajava**, *Punica granatum**, *Quercus robur*, *Ricinus communis**, *Rosa**, *Rourea minor*, *Salacia elegans*, *Solanum aethiopicum**, *S. lycopersicum*, *S. melongena**, *Sorghum*, *Stephania abyssinica*, *Syzygium cordatum*, *S. guineense*, *S. jambos*, *S. paniculatum*, *S. samarangense*, *Theobroma cacao*, *Uvaria acuminata*, *Vepris nobilis*, *Vitis vinifera**, *Ximenia americana*, *X. caffra*, *Xylopia longipetala*, *Zanha golungensis*, *Zea mays**, *Ziziphus jujuba*, *Z. mauritiana*, *Z. mucronata*, *Z. pubescens*.

* – головні рослини-господарі

Наявність рослин-господарів в зоні АФР.

В зоні АФР вирощуються (виробляються) різноманітні рослини-господарі шкідника. Це як широко поширені сільськогосподарські культури промислового значення, так і менш представлені овочеві та багаторічні насадження. Основні рослини-господарі, зазначені вище, частково представлені в зоні АФР як у промисловому вирощуванні, так і в обмежених обсягах у приватному секторі або в умовах закритого ґрунту (площі вирощування представлені в додатку 4).

Серед зернових культур ключове місце займає кукурудза (*Zea mays*), яка є однією з базових культур аграрного виробництва України. У 2024 році її посівні площі перевищували 4 млн га, а вирощування здійснювалося практично в усіх регіонах зони АФР. Найбільші площі посівів та значні обсяги виробництва кукурудзи в зоні АФР (Україні) зосереджені переважно в Полтавській, Чернігівській, Черкаській, Хмельницькій та Вінницькій областях.

Овочеві культури (рослини-господарі шкідника) в зоні АФР представлені переважно різними видами роду Перець (*Capsicum annum*, *C. chinense*, *C. frutescens*) та баклажаном (*Solanum melongena*), які вирощуються у відносно невеликих обсягах у спеціалізованих овочівницьких і фермерських господарствах, а також у приватному секторі.

Серед багаторічних насаджень значне поширення має виноград (*Vitis vinifera*), промислові насадження якого зосереджені переважно у південних регіонах України та Закарпатті. Основні площі виноградників традиційно розміщені в

Одеській, Миколаївській і Херсонській областях, а також у Закарпатській області, яка характеризується сприятливими природно-кліматичними умовами для вирощування цієї культури. Найбільше значення для сучасного промислового виноградарства України має Одеська область, яка є лідером за обсягами виробництва винограду.

Персик (*Prunus persica*) має локальне поширення в Україні та вирощується переважно в південних регіонах із найбільш сприятливими для культури агрокліматичними умовами, зокрема в Одеській та Миколаївській областях. Окремі насадження персика також трапляються в інших регіонах України, де кліматичні умови дають змогу забезпечувати його вирощування.

Овочі.

Серед овочевих культур важливе місце посідають перець солодкий (стручковий), перець гіркий та баклажани. Найбільш сприятливі умови для їх вирощування сформувалися переважно в південних і південно-східних областях України, зокрема в Одеській, Миколаївській та Дніпропетровській областях. Водночас унаслідок змін у територіальній структурі сільськогосподарського виробництва, спричинених повномасштабною війною, вирощування овочевих культур частково перемістилося до центральних і західних областей України.

Виробництво баклажанів і перцю має переважно регіональний характер та значною мірою залежить від температурного режиму, тривалості безморозного періоду, забезпеченості вологою та можливості зрошення. Тому найбільш сприятливими для їх вирощування залишаються райони з теплим і тривалим вегетаційним періодом.

Частина овочевої продукції вирощується в умовах закритого ґрунту, що дає змогу подовжувати вегетаційний період, регулювати температурний та водний режими і забезпечувати виробництво теплолюбних культур у регіонах із менш сприятливими природно-кліматичними умовами.

У 2024 році виробництво троянд в Україні становило 72,46 млн шт., з яких 71,61 млн шт. (близько 98,8 %) припадало на підприємства, тоді як господарства населення забезпечили лише 0,85 млн шт. Це свідчить про виражене домінування підприємств у структурі виробництва цієї культури. Найбільша територіальна концентрація виробництва спостерігалася в Київській області, де було вироблено 50,2 млн шт. троянд, що істотно перевищувало показники інших областей. Значно менші обсяги виробництва зафіксовано в Чернівецькій (268,0 тис. шт.), Кіровоградській (223,4 тис. шт.), Хмельницькій (80,7 тис. шт.), Івано-Франківській (76,0 тис. шт.) та Тернопільській (40,9 тис. шт.) областях. У більшості інших областей виробництво троянд було незначним або не здійснювалося, що свідчить про виражену територіальну нерівномірність їх вирощування.

Водночас значна частина основних рослин-господарів, зокрема африканський баклажан (*Solanum aethiopicum*), гранат (*Punica granatum*), гуаява (*Psidium guajava*), грейпфрут (*Citrus x aurantium* var. *paradisi*), лічі (*Litchi chinensis*), макадамія (*Macadamia spp.*), манго (*Mangifera indica*), мандарин (*Citrus reticulata*), апельсин (*Citrus x aurantium* var. *sinensis*), у відкритому ґрунті в зоні АФР не вирощуються через несприятливі агрокліматичні умови.

Їх наявність у межах зони АФР обмежується переважно декоративними насадженнями, ботанічними садами, приватними колекціями або вирощуванням у тепличних господарствах.

Окремі технічні культури, такі як бавовник (*Gossypium hirsutum*) та рицина

(*Ricinus communis*), у промислових масштабах у межах зони АФР також практично не вирощуються.

За інформацією Міністерства аграрної політики та продовольства України, у 2024 році в Одеській області було проведено перші тестові посіви бавовнику. Дослідні плантації заклали у восьми фермерських господарствах та на одній науково-дослідній ділянці Українського інституту експертизи сортів рослин. Площа окремих ділянок становила від 0,2 до 0,5 га. У результаті було отримано 110 кг насіння бавовнику, яке використали для подальшої сівби на площі понад 5 га.

У 2026 році вирощування бавовнику в Україні набуло подальшого розвитку: державна фінансова підтримка передбачена для сільськогосподарських виробників Одеської, Миколаївської та Херсонської областей. Це свідчить про розширення території вирощування культури та поступовий перехід від експериментального до промислового виробництва, насамперед у південних регіонах України.

**Рівень
невизначеності:**

Низький

*У науковій літературі підтверджено широкий спектр рослин-господарів *T. leucotreta*: гусениці виду здатні розвиватися на понад 130 таксонах із більш ніж 50 родин рослин, включаючи основні культури, поширені в зоні АФР, зокрема кукурудзу, виноград, перець, баклажан і троянду (EPPO, 2021; SABI, 2021). Наявність та значне поширення цих рослин-господарів у межах зони АФР дозволяють з високим рівнем впевненості оцінити потенціал для розвитку та розповсюдження шкідливого організму. Певна невизначеність зберігається щодо ролі окремих другорядних або декоративних рослин-господарів, однак вона не має суттєвого впливу на загальну оцінку ризику, оскільки основні культури підтверджені як придатні для розвитку шкідника в природних умовах.*

**Кліматичні
умови в зоні
АФР:**

Кліматичні умови зони АФР характеризуються вираженою просторовою неоднорідністю та представлені широким спектром типів за класифікацією Кеппена-Гейгера, включаючи вологий континентальний (Dfa, Dfb), помірний морський (Cfb), вологий субтропічний (Cfa), холодний семіаридний степовий (Bsk), а також локально гірські типи клімату (Dfc, ET). Домінуючим на більшій частині території є вологий континентальний клімат із теплим літом (Dfb), що характеризується чітко вираженою сезонністю та наявністю зимового періоду з від'ємними температурами повітря.

Зимовий період у значній частині зони АФР супроводжується регулярним зниженням температури нижче 0°C, що формує періодичні або стійкі морози, здатні обмежувати виживання теплолюбних та тропічних видів комах у відкритому ґрунті. Водночас південні регіони, зокрема узбережжя Чорного моря, характеризуються більш м'якими зимами та локально представленими ділянками клімату типу Cfa, що забезпечує відносно сприятливіші умови для розвитку теплолюбних організмів.

Розповсюдження *T. leucotreta* природно обмежене переважно тропічними та субтропічними регіонами Африки, а також окремими територіями Близького Сходу (зокрема Ізраїлем), де клімат характеризується відсутністю тривалих морозів і стабільно високими температурами протягом року. Розвиток і розмноження виду відбуваються за умов підвищених температур, тоді як тривале зниження температури є лімітуючим фактором для виживання окремих стадій розвитку.

З огляду на кліматичну структуру зони АФР, найбільш сприятливі умови для

потенційного короткострокового розвитку *T. leucotreta* можуть існувати у південних регіонах із кліматом типу Cfa, тоді як на переважній частині території з переважанням континентальних умов (Dfb/Dfa) зимові температурні режими є обмежувальним фактором для формування стабільних популяцій у відкритому ґрунті. Потенційне виживання виду в таких умовах може бути можливим переважно у захищених середовищах (теплиці, сховища з регульованим мікрокліматом).

**Рівень
невизначеності:**

Від середнього до високого.

Такий рівень невизначеності зумовлений обмеженістю експериментальних та польових даних щодо здатності *T. leucotreta* пережити зимовий період в умовах, характерних для України. Наявні відомості про біологію та поширення виду переважно стосуються тропічних і субтропічних регіонів Африки та Середземномор'я, де температурний режим суттєво відрізняється від умов помірного клімату зони АФР (України) (СABІ, 2021; EPPO, 2021).

Екстраполяція наявних даних на територію зони АФР (України) є невизначеною, оскільки зимове виживання виду залежить від мінімальних температур, тривалості їхнього впливу, місця зимівлі та стадії розвитку. Водночас недостатність довготривалих польових спостережень в зоні АФР (України) не дає змоги однозначно оцінити потенційну здатність виду до перезимівлі та акліматизації. Тому потребують подальшого дослідження його холодостійкості, зимове виживання та потенційна здатність до закріплення в агрокліматичних умовах України.

**Потенційні
економічні
збитки в зоні
АФР:**

T. leucotreta є поліфагом, що має значне економічне значення для широкого спектра сільськогосподарських культур, зокрема цитрусових (*Citrus spp.*), персика та нектарина (*Prunus persica*), кукурудзи (*Zea mays*), лічі (*Litchi chinensis*), бавовнику (*Gossypium spp.*) та маकाдамії (*Macadamia spp.*). У межах природного ареалу (країни Африки на південь від Сахари, Південна Африка, а також острови Атлантичного та Індійського океанів) вид є одним із ключових економічно значущих шкідників плодових і технічних культур (Schwartz & Kok, 1976; Daiber, 1979, 1980; La Croix & Thindwa, 1986a, b; Wysoki, 1986; Blomefield, 1989; Newton, 1989b; Newton & Crause, 1990; Silvie, 1993; Sétamou et al., 1995; Venette et al., 2003).

Живлення гусениць відбувається всередині плодів і може впливати на всі стадії їх розвитку, спричиняючи передчасне досягання, деформації та масове опадання плодів. Пошкоджені плоди втрачають товарну якість і стають більш вразливими до вторинного ураження грибовими та сапрофітними організмами (Schwartz & Kok, 1976; USDA, 1984; Newton, 1988a, 1989a; Begemann & Schoeman, 1999). Гусениці здатні розвиватися навіть у твердих зелених плодах, що підвищує загальний потенціал шкодочинності виду (Catling & Aschenborn, 1974).

Унаслідок пошкодження шкідником втрати врожаю сільськогосподарських культур можуть істотно варіювати залежно від виду культури, умов її вирощування, рівня заселення та ефективності застосованих заходів захисту. Для цитрусових культур (*Citrus spp.*) у літературних джерелах наведено широкий діапазон можливих втрат — від менш ніж 2% до 90% (Newton, 1998). За відсутності належного контролю втрати можуть становити 7,8–16,8%, тоді як застосування інтегрованих систем захисту здатне знижувати їх приблизно до 0,72% (Schwartz, 1978).

Для маकाдамії втрати врожаю можуть перевищувати 30% (La Croix & Thindwa, 1986a; Wysoki, 1986). У персика та нектарина пошкодження

пізньостиглих сортів у середньому становило близько 29%, а в окремих випадках досягало 55% (Daiber, 1987). Для бавовнику наведено втрати на рівні близько 20% для ранньостиглих і 42–90% для пізньостиглих сортів (Vyaruhanga, 1977). Пошкодження коробочок бавовнику також може сприяти розвитку вторинних гнилей, що додатково погіршує якість та обсяг отриманої продукції (Couilloud, 1994).

Для перцю (*Capsicum spp.*) рівень пошкодження *Thaumatotibia leucotreta* є значно варіабельним і залежить від агрокліматичних умов, рівня заселення та застосування заходів захисту. У необроблених посівах в окремих регіонах Африки частка пошкоджених плодів може досягати 70%. Водночас результати польових досліджень свідчать про істотні відмінності рівня пошкодження між регіонами та умовами вирощування. Зокрема, у Східній Африці чисельність і пошкодження *Capsicum* істотно варіювали залежно від місцевих умов, а температура та висота над рівнем моря впливали на чисельність шкідника.

Таким чином, хоча *T. leucotreta* може становити серйозну загрозу для виробництва перцю за сприятливих для розвитку виду умов, його фактична шкодочинність для цієї культури є нестабільною та залежить від конкретного агроекологічного середовища і рівня фітосанітарного контролю.

У зоні АФР основні культури природного ареалу *T. leucotreta* (цитрусові, бавовник, макадамія тощо) або не вирощуються, або представлені обмежено, тому прямі втрати, характерні для регіонів походження шкідника, є малоймовірними.

Водночас істотне фітосанітарне та економічне значення матиме потенційне пошкодження широко поширених у зоні АФР культур, зокрема кукурудзи (*Zea mays*), овочевих культур (зокрема перцю та баклажана), персика (*Prunus persica*), винограду (*Vitis vinifera*) та троянд (*Rosa spp.*). У разі інтродукції шкідника можливі локальні втрати врожаю, зниження товарної якості продукції та зростання витрат на захист рослин. Додатково суттєвий вплив матиме непряма складова шкодочинності, пов'язана з необхідністю впровадження систем моніторингу, карантинних заходів, регулярних фітосанітарних обстежень та можливих обмежень у внутрішній і міжнародній торгівлі продукцією рослинного походження.

Загалом потенційні економічні збитки для зони АФР оцінюються як **середні**, з можливим підвищенням до **високих** у регіонах інтенсивного садівництва та овочівництва за сприятливих умов для акліматизації, формування стабільних популяцій та подальшого розповсюдження шкідника.

Висновок щодо категоризації ШО: Вид *T. leucotreta* має ознаки карантинного шкідливого організму і може представляти фітосанітарний ризик для зони АФР (України).

Підстави:

✓ в зоні АФР наявні рослини-господарі шкідливого організму. Вид є поліфагічним і здатний пошкоджувати широкий спектр економічно важливих культур, які широко представлені в Україні, зокрема кукурудзу (*Zea mays*), виноград (*Vitis vinifera*), персик (*Prunus persica*), овочеві культури (перець та баклажан), а також троянди (*Rosa spp.*). Наявність значних площ вирощування цих культур у більшості регіонів зони АФР формує постійну потенційну кормову базу для шкідника;

✓ в зоні АФР наявні окремі території з кліматичними умовами, що потенційно можуть забезпечувати обмежену акліматизацію та розвиток виду, насамперед у південних регіонах із більш м'якими зимовими умовами;

однак імовірність повного стабільного встановлення популяцій у відкритому ґрунті залишається невизначеною;

✓ у разі потенційної інтродукції, акліматизації та розповсюдження *T. leucotreta* у зоні АФР сільськогосподарські виробники плодово-ягідної та овочевої продукції, а також пов'язані з ними галузі господарства можуть зазнати економічних збитків від низького до середнього рівня, а в окремих регіонах – локально підвищених. Можливі також соціально-економічні наслідки, зумовлені зниженням товарної якості продукції, втратами врожаю та зростанням витрат на захист рослин. Додатковим ускладнюючим фактором є прихований характер пошкодження (розвиток гусениць всередині плодів), що ускладнює раннє виявлення та підвищує ризик розповсюдження шкідника з торговельними потоками, а також складність діагностики, яка потребує лабораторного доопрацювання до стадії імаго, що збільшує витрати та ускладнює систему фітосанітарного контролю.

Розділ Б

Оцінка ймовірності інтродукції (проникнення й акліматизація) та розповсюдження шкідливого організму

Шляхи проникнення ШО:

Шляхи, що розглядаються як такі, що становлять основний ризик проникнення.

1. Свіжі плоди рослин-господарів.

Цитрусові *Citrus*: *C. sinensis* (апельсин), *C. reticulata* (мандарин), *C. paradisi* (грейпфрут).

Плоди цитрусових вважаються основним шляхом проникнення до регіону ЕРРО (в т.ч. в зону АФР).

Переважає більшість експорту цитрусових з Африки до регіону ЕРРО походить із південної Африки (Південна Африка, Зімбабве та Есватіні – країн поширення *T. leucotreta*), при цьому основний обсяг надходить із Південної Африки.

Разом з цим вагомою часткою в імпорті цитрусових є імпорт з Ізраїлю – ще однієї країни де поширений даний шкідник.

Перець (*Capsicum spp.*) – становить найбільший ризик для зони АФР.

Плоди *Capsicum sp.*, заражені *T. leucotreta*, були виявлені під час фітосанітарного контролю Міністерством сільського господарства США (USDA-APHIS, 2010), у Великій Британії (Malumphy & Robinson, 2002; pers. comm. A. Koricynska, 2012) та в Нідерландах (van der Straten, pers. comm., 2012).

Відомі випадки пошкодження посівів *Capsicum chinense* в Уганді (Vollebregt, pers. comm., цит. за Potting & van der Straten, 2011). Також шкідника було виявлено на *Capsicum sp.* у Сенегалі (Collingwood et al., 1980), Кабо-Верде (Fritsch, 1988) та Південній Африці (Herburn, 2007).

За даними Держстату в зону АФР регулярно імпортуються вантажі перцю солодкого та баклажанів свіжих. Так за період 2021-2024 роки в зону АФР імпортовано 84236 тонн плодів перцю солодкого (стручкового) та 11332 тонн баклажанів свіжих. Найбільше з таких країн: Іспанія, Нідерланди, Польща й Туреччина. Також ці вантажі були імпортовані й з Ізраїля – країни поширення *T. leucotreta*,

Персик і нектарин (*Prunus persica*).

Є відмінності між *Prunus spp.* та *Citrus spp.* стосовно ймовірності асоціації *T. leucotreta* з цими плодами. Venette (2003) зазначає, що «всі фази вегетації цитрусових та кісточкових плодів уразливі до пошкодження (Newton, 1988a)», однак відсутнє конкретне посилення на види *Prunus*. Разом з цим, Blomefield (1989) також зазначає: «Найвищий рівень зараження *T. leucotreta* - 27,99% було зафіксовано для пізнього сорту персика; рівень зараження менше 1% був зафіксований для ранніх сортів».

Daiber (1989) зазначає, що клімат у районах вирощування персика є менш сприятливим для розвитку *T. leucotreta*, а перикові насадження залишаються сприйнятливими до пошкодження приблизно протягом шести тижнів на рік. У багатьох районах вирощування персика рівень пошкодження, спричиненого цим видом, є низьким, тому проведення спеціальних заходів контролю може бути недоцільним. Водночас сприйнятливість значною мірою залежить від строків досягання сортів: за даними Daiber (1989), у фермерських садах ранні сорти персика зазвичай не пошкоджувалися *T. leucotreta*, тоді як пізні сорти частіше зазнавали пошкодження. Цю закономірність підтверджують і узагальнені дані ЕРРО, відповідно до яких пізні сорти *Prunus* є більш імовірними господарями *T. leucotreta*, ніж ранні.

Таким чином, ризик пошкодження персика *T. leucotreta* визначається не лише наявністю культури, а й тривалістю періоду її сприйнятливості та фенологією конкретного сорту.

Гусениці пошкоджують кісточкові плоди, проникаючи в них з боку плодоніжки та починають живитися навколо кісточки. Ознаками зараження є бурі плями та темно-коричневі екскременти (Daiber, 1976).

Повідомлень про виявлення шкідника у партіях імпортованих до країн ЕРРО персиків або нектаринів не зафіксовано (джерело: звіти про повідомлення щодо невідповідності, опубліковані в EPPO Reporting Service).

Шкідник здатний виживати під час транспортування та зберігання (див. детальний розділ щодо цитрусових).

Гранат (*Punica granatum*).

T. leucotreta вважається одним із найсерйозніших шкідників граната в Південній Африці (Wohlfarter et al., 2010).

За неналежного санітарного стану саду та відсутності належних заходів захисту *T. leucotreta* може спричинити значні втрати врожаю. Для гранатових насаджень у Південній Африці повідомлялося навіть про випадки втрати врожаю цілих насаджень унаслідок пошкодження цим шкідником (Wohlfarter et al., 2010).

На відміну від інших плодів, де зазвичай виявляється лише одна гусениця на плід, у плоді граната може бути виявлено кілька гусениць.

Через можливість зараження плодів кількома гусеницями цей шлях становить ризик проникнення, подібний до ризику, пов'язаного з цитрусовими плодами.

У процесі проведення АФР не встановлено точних обсягів імпорту окремих видів цих плодів, оскільки відповідна статистична інформація узагальнюється за кодом УКТ ЗЕД 0810908500 «Інші свіжі плоди». Це ускладнює визначення фактичного обсягу імпорту конкретних плодів — потенційних рослин-господарів *T. leucotreta* — та підвищує рівень невизначеності під час кількісної оцінки ймовірності проникнення шкідника.

Манго (*Mangifera indica*)

M. indica імпортується до регіону ЕРРО (у т.ч. до зони АФР) у значних обсягах. Однак єдине повідомлення про пошкодження *T. leucotreta* походить із Замбії (Javaid, 1986) і стосується плодів, що росли в дикій природі.

Було зафіксовано один випадок виявлення шкідника в культурних плодах манго, придбаних у магазині в Кенії (van der Straten, pers. comm., 2012), але відсутні дані про виявлення *T. leucotreta* в експортних партіях.

T. leucotreta не згадується у довіднику щодо 16 найпоширеніших шкідників манго в Південній Африці (de Villiers et al., 2001).

Рівень зараження плодів манго вважається рідкісним, тому цей товар не вважається важливим шляхом проникнення.

Авокадо (*Persea americana*)

Grové et al. (2000) зазначають, що авокадо є малоприсадним господарем для *T. leucotreta*.

Коли метелики відкладають яйця на молоді плоди, гусениці зазвичай гинуть, тому великі гусениці виявляються рідко. Однак гусениці можуть завершити розвиток, якщо зараження відбувається на етапі наближення плодів до стиглості (Grové et al., 2010).

Виразні симптоми зараження на плодах авокадо не спостерігаються протягом перших 14 днів після зараження, а чітко окреслені пошкодження стають помітними лише через шість тижнів після зараження, що свідчить про те, що візуальний огляд нещодавно заражених плодів не дозволяє виявити свіжі інфекції (Grové et al., 2010).

Проте більшість плодів авокадо збирають у твердому зеленому стані. На підставі цього можна зробити висновок, що ймовірність присутності шкідника на імпортованих плодах авокадо є низькою.

Слід зазначити, що більшість країн ЕРРО не мають спеціальних вимог щодо таких плодів, і вони не проходять регулярний контроль.

Однак найважливішим чинником, що знижує ризик проникнення, є те, що більшість плодів авокадо збирають у твердому зеленому стані (див. вище).

Баклажан (*Solanum melongena*).

Баклажани імпортуються, зокрема до ЄС (в т.ч. зону АФР), з кількох африканських країн, а *T. leucotreta* час від часу виявлявся в імпортованих партіях *Solanum melongena* (pers. comm. M. van der Straten щодо перехоплень NPPO Нідерландів; А. Koricynska щодо перехоплень NPPO Великої Британії, 2012).

До зони АФР баклажани свіжі також імпортуються (див. додаток 5).

Виноград (*Vitis vinifera*).

V. vinifera імпортується до регіону ЕРРО та до зони АФР у значних обсягах.

Однак *T. leucotreta* лише зрідка виявляли на винограді у польових умовах, у зв'язку з чим виноград характеризують як другорядного, господаря цього виду (Hattingh, pers. comm., 2011).

Шкідник лише епізодично виявлявся під час передекспортних перевірок партій, призначених для США (J.P. Floyd, USDA, pers. comm., 2011).

Цей товар не розглядається як важливий шлях проникнення.

Плоди інших рослин-господарів або не імпортуються до зони АФР, або імпортуються в обмежених обсягах, тому далі в аналізі не розглядаються.

Водночас наявність регулярного імпорту свіжих плодів, які можуть бути рослинами-господарями *T. leucotreta*, в цьому АФР враховується як фактор потенційного фітосанітарного ризику.

2. Зрізані квіти роду Троянда (*Rosa sp.*).

Східна Африка є важливим регіоном виробництва та експорту зрізаних троянд, насамперед завдяки Кенії та Ефіопії. Європейський Союз є одним із ключових ринків збуту продукції цього регіону: Кенія та Ефіопія належать до основних постачальників зрізаних троянд на ринок ЄС, а Нідерланди відіграють важливу роль як центр імпорту та подальшого розподілу квіткові продукції.

Значення цього торговельного напрямку зберігається і нині. Водночас подальша динаміка торгівлі залежатиме від попиту на європейському ринку, вимог до фітосанітарної безпеки та здатності країн-експортерів забезпечувати відповідність продукції встановленим вимогам. Зокрема, посилення фітосанітарних вимог ЄС щодо *T. leucotreta* вже створює додаткові умови для експорту кенійських троянд.

В регіоні ЕРРО 84% загального імпорту зрізаних квітів *Rosa* походить із країн, де присутній *T. leucotreta* (джерело: EUROSTAT, консультація проведена у листопаді 2011 року, дані за 2009 рік).

Що стосується проникнення, шкідника часто виявляли у зрізаних трояндах, і існують записи спостережень, що підтверджують наявність літаючих дорослих особин шкідника в кількох місцях ЄС. Результати кількісної оцінки ризику зараження *T. leucotreta* для ЄС через шлях імпорту зрізаних троянд вказують на те, що зрізані троянди забезпечують шлях для завезення *T. leucotreta* до ЄС (PLH EFSA, 2023).

Відповідно до даних Держстату України за період 2021-2024 роки до України було ввезено близько 46 млн. шт. троянд (УКТЗЕД – 603110000) і 20,6 млн. шт. з них – надійшло з країн-поширення *T. leucotreta* (найбільша кількість з Ефіопії та Кенії).

Гусениці *T. leucotreta* були виявлені Національною організацією захисту рослин Нідерландів (NPPO) у бутонах зрізаних троянд, що походили з Ефіопії, Кенії, Малаві, Танзанії, Замбії, Зімбабве та Уганди, 107 разів (у період 2004 – квітень 2013 р.), при цьому понад 85% усіх виявлень стосувалися імпорту з Уганди.

Оскільки основними культурами, що перебувають під ризиком у межах цього шляху в Північній Європі, є рослини-господарі, що вирощуються в закритому ґрунті (наприклад, *Capsicum*, *Solanum melongena* та *Rosa*), найбільший ризик буде для територій, де перепакування імпортованих зрізаних квітів відбувається в безпосередній близькості до виробництва цих культур.

Країни Північно-Західної Європи (зокрема Нідерланди; Rikken, 2010) є основними постачальниками зрізаних квітів для інших європейських країн. Відповідно, імпортовані партії також розподіляються до інших країн ЕРРО (в т.ч. зони АФР), де *T. leucotreta* міг би акліматизуватися у відкритому ґрунті.

Фактором, що знижує ймовірність виживання *T. leucotreta* у зрізаних квітах *Rosa* під час транспортування та зберігання, є відносно короткий строк зберігання товару — зазвичай, від одного до двох тижнів — порівняно з окремими видами плодів, зокрема цитрусовими, які можуть зберігатися та

транспортуватися протягом тривалішого періоду. Водночас короткий строк зберігання не виключає можливості потрапляння шкідника до країни призначення, особливо якщо зараження відбулося незадовго до збирання та експорту продукції.

Факти виявлення живих гусениць *T. leucotreta* в імпортованих до Європи партіях рослинної продукції свідчать про те, що окремі незрілі стадії виду здатні зберігати життєздатність під час транспортування. Таким чином, можливість потрапляння *T. leucotreta* до зони АФР у живому стані не може бути виключена.

З урахуванням короткого періоду транспортування та зберігання зрізаних квітів, а також можливості виявлення живих личинок у імпортованій продукції, зрізані квіти *Rosa* слід розглядати як потенційний шлях проникнення *T. leucotreta*. Водночас остаточний рівень ризику має визначатися з урахуванням частоти та обсягів імпорту, походження продукції, ймовірності зараження, ефективності передекспортних і прикордонних фітосанітарних заходів, а також здатності виду виживати та закріплюватися в агрокліматичних умовах зони АФР.

За сукупністю наведених факторів можна припустити, що ризик щодо зрізаних квітів *Rosa* може бути **середнім**.

3. Зелені частини *Zea mays* (кукурудза)

На кукурудзі зафіксовано відкладання яєць *T. leucotreta* на обгортки качанів. Гусениці пошкоджують кукурудзу, проникаючи в качан із-під обгортки через шовковий канал (Stibick, 2006). Вони також можуть бути присутні у стеблі (Reed, 1974). Ризик проникнення через кукурудзу пов'язаний лише із зеленими частинами рослини, а не із зерном.

В ЄС торгівля зеленими частинами кукурудзи (зокрема качанами цукрової кукурудзи) з територій, де присутній шкідник, відсутня. І, хоча до зони АФР завозяться не значні обсяги кукурудзи свіжої цей шлях не розглядається далі в межах АФР.

4. Садивний матеріал рослин-господарів із прикріпленням субстратом (крім насіння) з країн, де присутній шкідник.

Оскільки плоди на рослинах-господарях можуть бути заражені яйцями або гусеницями, основний ризик проникнення виникає тоді, коли плоди присутні на рослинах.

Інфікування субстрату можливе у випадку, коли заражені плоди падають на поверхню ґрунту, що дозволяє гусеницям заляльковуватися.

Проте це може відбуватися лише на деревах і кущах, достатньо старих для плодоношення.

Робоча група ЕРРО, що проводила АФР по цьому шкіднику вважає, що зараження субстрату лялечками від сусідніх заражених рослин у добре керованому розсаднику є дуже малоімовірним, що знижує ризик перезараження рослин для садіння.

В цьому АФР припускається, що є незначна ймовірність завезення рослин роду Цитрус в якості декоративних, однак наразі неможливо встановити їхню кількість та походження. Отже невизначеність щодо цього шляху проникнення буде високою.

Детальніша інформація щодо обсягів імпорту плодів перцю й баклажанів в зону АФР (в розрізі країн) подана в додатку 5.

5. Пакувальний матеріал

У межах АФР проведений робочою групою ЕРРО, для томатної молі *Tuta absoluta* (Lepidoptera: Gelechiidae) пакувальний матеріал розглядався як шлях проникнення із середнім рівнем ризику (Potting, 2009).

Кілька спалахів у теплицях Нідерландів та Великої Британії були пов'язані із занесенням зараженого пакувального матеріалу.

Для *T. leucotreta* існує можливість, що пакувальний матеріал, який використовується під час імпорту, може бути заселений (забруднений) лялечками шкідника. Повторне використання пакувального матеріалу, який не був належним чином очищений, може становити шлях проникнення.

Однак більшість імпортованих товарів перевозяться в картонних коробках, які зазвичай не використовуються повторно. Тому цей шлях вважається значно менш важливим, ніж заражені плоди, і далі в цьому АФР не розглядається.

6. Плоди, що перевозяться пасажиром

Плоди, які перевозяться пасажиром з країн, де присутній шкідник, також можуть становити ризик проникнення, однак його важко кількісно оцінити через нестачу даних. Слід зазначити, що значення плодів, які перевозяться пасажиром, як шляху проникнення для таких шкідників, як плодові мухи, було оцінено Liebhold et al. (2006).

Обсяги таких перевезень значно менші порівняно з комерційним імпортом, а самі плоди призначені для особистого споживання, що знижує ризик.

Крім того, на відміну від плодів мух, у плоді зазвичай присутня лише одна гусениця (за винятком граната).

Природне розповсюдження.

Природне розповсюдження з країн, де присутній шкідник, не вважається реалістичним шляхом, за винятком можливого природного розповсюдження з Ізраїлю до сусідніх країн. Однак шкідник присутній там з 1983 року, і повідомлень про його розповсюдження не надходило.

Випадкове перенесення.

Повідомлень про випадкове перенесення цього виду не зафіксовано.

Виявлення в ЄС.

Інформація про невідповідність партій рослин, рослинної продукції та інших об'єктів, що імпортуються до ЄС, відповідно до бази даних TRACES, дає загальну картину щодо вірогідності проникнення *T. leucotreta* в ЄС з різними рослинними товарами.

Згідно цієї бази даних за період 2021 рік – 5 місяців 2026 року зафіксовано **331 випадок перехоплення *T. leucotreta*** в товарах, імпортованих до ЄС або Швейцарії. З них майже половина випадків (126) – це випадки в вантажах з **Кенії**. На другому місці за кількістю перехоплень знаходиться товари з **Уганди** (61 вип.), на третьому – Ефіопія (50 вип.).

Стосовно видів рослинних товарів, то із загальної кількості випадків перехоплень *T. leucotreta* - **65%** припадає на перехоплення у вантажах **зрізаних квітів роду Троянда (*Rosa sp.*)**, на другому місці – **15%** перехоплень у вантажах **перцю свіжого (*Capsicum sp.*)**.

Детальніша інформація щодо випадків перехоплення *T. leucotreta* відповідно

до бази даних TRACES подана в додатку 6.

Зважаючи на вищевказане можна зробити такий висновок.

Зафіксовані факти перехоплення *T. leucotreta* в ЄС підтверджують наявність стійких та вразливих шляхів занесення шкідника. Це свідчить про збереження високої ймовірності проникнення *T. leucotreta* в зону АФР, за існуючих умов міжнародної торгівлі плодовоовочевою та квітковою продукцією.

Аналіз офіційних статистичних даних свідчить про наявність регулярного імпорту свіжих плодів та зрізаних квітів рослин-господарів *T. leucotreta* до зони АФР, зокрема, з країн поширення шкідника (детальніше див. додаток 5). А наявність стабільних торговельних потоків із країн поширення шкідника значно підвищує ймовірність його інтродукції.

Найбільший ризик становлять вантажі зрізаних квітів роду Троянда (*Rosa sp.*), а також вантажі перцю свіжого (*Capsicum sp.*).

Крім того, станом на час проведення АФР діє Постанова № 398, прийнята 01 квітня 2022 року з метою спрощення фітосанітарного контролю імпортованих рослинних вантажів.

Цією постановою передбачено, що на період воєнного стану та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, фітосанітарний контроль для об'єктів регулювання, що класифікуються за товарними групами 07, 08, 09, 10, 11, 12 згідно з УКТ ЗЕД, при ввезенні на митну територію України проводиться виключно шляхом зовнішнього та/або внутрішнього інспектування без проведення огляду та фітосанітарної експертизи (аналізу), крім випадків, коли:

Лише у деяких випадках такі товари підлягають повному комплексу фітосанітарного контролю. Це такі випадки коли:

- фітосанітарні сертифікати та/або фітосанітарні сертифікати на реекспорт відсутні або недійсні;
- об'єкти регулювання не відповідають інформації, що міститься у фітосанітарному сертифікаті та/або фітосанітарному сертифікаті на реекспорт;
- під час проведення внутрішнього та/або зовнішнього інспектування державними фітосанітарними інспекторами виявлено зараження або ознаки зараження чи пошкодження об'єктів регулювання регульованими шкідливими організмами.

Оскільки плоди рослин-господарів належать саме до групи 08, є висока вірогідність, що шкідливий організм – *T. leucotreta* може проникнути до зони АФР непоміченим.

Ймовірність зв'язку ШО з шляхами проникнення в зону АФР, ймовірність перенесення на відповідні рослини-господарі в зоні АФР.

Основним шляхом проникнення *T. leucotreta* на нові території (в т.ч. зону АФР) є перенесення з зараженими свіжими плодами рослин-господарів (цитрусові, гранати, манго, персики, та інші), а також зі зрізаними квітами - трояндами.

Є достатньо публікацій про виявлення *T. leucotreta* в свіжих плодах та квітах (зазначається вище в цьому розділі).

За даними ЕРРО частина партій цитрусових, що імпортуються з країн, де присутній шкідник, призначена для сортування, перепакування та подальшого розповсюдження. Ці партії транспортуються на склади, які часто розташовані

поблизу районів вирощування рослин-господарів. Імовірність перенесення шкідника з таких партій у середземноморських країнах вважається помірно високою, незалежно від призначення продукції, оскільки головний ризик пов'язаний з утилізацією відходів поблизу сприйнятливих культур або інших диких рослин-господарів. Імовірність перенесення з цитрусових плодів до теплиць у північних країнах зони ЕРРО (в т.ч. зона АФР) загалом вважається низькою або дуже низькою, але за певних обставин, таких як сортування плодів нижчої якості в поєднанні з неналежною утилізацією відходів, імовірність перенесення є вищою.

Головним чинником, що впливає на ймовірність перенесення на придатну рослину-господаря в усіх районах, є належна утилізація відбракованих плодів.

Якщо заражені фрукти викидають до переробки, шкідник може вижити, якщо не запроваджено ефективної процедури утилізації відходів, особливо якщо їх викидають на відкритому повітрі.

Є дані (звіт АФР від ЕРРО), що проникнення шкідника в теплицю в Нідерландах, ймовірно, сталося внаслідок зберігання перцю походженням з Уганди в приміщенні, яке безпосередньо пов'язаному з самою теплицею.

Яка ймовірність виживання шкідника під час транспортування або зберігання?

Дуже висока. Рівень невизначеності: низький.

Оскільки шкідник виявлявся в імпортованих вантажах, це свідчить про те, що його виживання під час транспортування є можливим.

Перенесення на відповідні рослини-господарі в зоні АФР.

У зоні АФР широко вирощуються рослини-господарі шкідливого організму *T. leucotreta* (як у виробничих умовах великих й середніх підприємств, так і в невеликих приватних господарствах). Наявні офіційні дані підтверджують сталі практики вирощування рослин-господарів у межах зони АФР. Водночас відсутня точна інформація щодо місць сортування та пакування імпортованих плодів, а також щодо можливого контакту цих об'єктів із виробничими зонами.

З огляду на наявні дані, ймовірність потрапляння *T. leucotreta* на відповідні рослини-господарі наразі оцінюється як низька або середня. Така оцінка зумовлена відсутністю достовірних відомостей, які б підтверджували реалізацію цього шляху розповсюдження. Крім того, зазначені випадки виявлення шкідника не вдалося пов'язати з конкретними партіями плодів або встановити точний механізм його занесення.

Разом із тим, рівень ризику може суттєво змінюватися залежно від способів поводження з імпортованими плодами, зокрема від місця їх сортування та пакування. Наприклад, якщо заражені плоди контактують із виробничими об'єктами, а пакування/сортування здійснюються поблизу теплиць або насаджень рослин-господарів, ймовірність перенесення шкідника може зрости від низької до високої або навіть дуже високої. Водночас за умов належного просторового розділення виробничих і пакувальних потужностей цей ризик може бути значно нижчим.

**Загальна
ймовірність
проникнення
ШО в зону АФР:**

1. Середня – з партіями зрізаних квітів роду Троянда (*Rosa sp.*).

Рівень невизначеності – середній.

(через відсутність точних даних щодо обсягів імпорту та прихованим розвитком шкідника);

2. Від середньої до високої – з партіями свіжих плодів рослин-господарів (найбільший ризик – перець, гранат, баклажан, цитрусові).

Рівень невизначеності – низький.

3. Низька – із саджанцями в ґрунті.

Рівень невизначеності – високий.

(через незначну ймовірність завезення рослин роду Цитрус в якості декоративних та неможливість встановити їхню кількість та походження);

4. Низька – з пакувальною тарою.

Рівень невизначеності – низький.

Ймовірність акліматизації (укорінення) ШО:

Наявність рослин-господарів в зоні АФР (в т. ч. альтернативних).

У зоні АФР вирощується низка рослин-господарів шкідника, серед яких як широко поширені квіткові, сільськогосподарські культури, так і окремі овочеві та багаторічні насадження. Основні рослини-господарі представлені як у промисловому виробництві, так і в обмежених обсягах у приватному секторі та закритому ґрунті.

Виробництво троянди (*Rosa* sp.) в зоні АФР (Україні) має переважно промисловий характер і значною мірою зосереджене у тепличних господарствах. Особливе значення у територіальній структурі виробництва має Київська область, яка у 2024 році забезпечила найбільший обсяг продукції.

У 2024 році в Україні було вироблено 72,46 млн шт. троянд, причому понад 98% продукції припадало на сільськогосподарські підприємства. Виробництво характеризувалося вираженою територіальною концентрацією: найбільший обсяг припадав на Київську область — близько 50,2 млн шт., тоді як в інших областях обсяги виробництва були істотно меншими або практично відсутніми.

Серед овочевих культур господарями шкідника є перець (*Capsicum* spp.) та баклажан (*Solanum melongena*), які вирощуються переважно у спеціалізованих господарствах, приватному секторі та теплицях.

Із зернових, найбільш поширеною рослиною-господарем є кукурудза (*Zea mays*), посівні площі якої у 2024 році перевищували 4 млн га, а вирощування здійснювалося практично в усіх регіонах зони АФР.

Серед багаторічних насаджень найбільше значення має виноград (*Vitis vinifera*), основні площі якого зосереджені в Одеській, Миколаївській та Закарпатській областях. Персик (*Prunus persica*) вирощується в обмежених обсягах, переважно у південних регіонах.

Водночас значна частина рослин-господарів тропічного та субтропічного походження (цитрусові, манго, гуаява, гранат, лічі, макадамія та ін.) у відкритому ґрунті в зоні АФР не вирощується через несприятливі кліматичні умови. Їх наявність обмежується тепличними господарствами, ботанічними садами, декоративними насадженнями та приватними колекціями.

Окремі технічні культури, зокрема бавовник і рицина, станом на 2024 рік не мали в Україні істотного промислового поширення. Бавовник у 2024 році вирощували переважно в межах експериментальних посівів в Одеській області на невеликих площах. Зокрема, тестові посіви проводилися у восьми фермерських господарствах та на одній науково-дослідній ділянці, при цьому площа окремих дослідних ділянок становила близько 0,2–0,5 га. Отримане

насіння використовували для подальшого розширення випробувальних посівів.

Водночас наведена характеристика відображає ситуацію саме на 2024 рік. У наступні роки в Україні розпочалося поступове розширення вирощування бавовнику, насамперед у південних областях, тому його доцільно розглядати як культуру, виробництво якої перебуває на етапі формування та освоєння промислової технології.

Крім основних культур-господарів *T. leucotreta*, до оцінювання потенційного фітосанітарного ризику включено додаткові рослини-господарі, які вирощуються або трапляються в зоні АФР (Україні). До них належать томат, бамія, слива домашня, хурма, гранат, фейхоа, дуб звичайний, сорго та рицина.

- Томат (*Solanum lycopersicum*) — вирощується в Україні як у відкритому, так і в закритому ґрунті. *T. leucotreta* підтверджено як господаря томата, зокрема експериментальними дослідженнями його розвитку на різних сортах.
- Бамія (*Abelmoschus esculentus*) — вирощується в Україні в обмежених масштабах, переважно як нішова овочева культура. Вид підтверджено як господаря *T. leucotreta*.
- Слива домашня (*Prunus domestica*) — широко поширена плодова культура України та потенційний господар *T. leucotreta*.
- Хурма (*Diospyros kaki*) та гранат (*Punica granatum*) — можуть вирощуватися локально, передусім у південних регіонах України, а також у захищеному ґрунті. Обидва види зазначені ЕРРО серед рослин-господарів *T. leucotreta*.
- Фейхоа (*Feijoa sellowiana*) — має обмежене поширення в Україні та може вирощуватися в захищеному ґрунті й приватних колекціях. Вид зазначений у переліку господарів *T. leucotreta*.
- Дуб звичайний (*Quercus robur*) — природно поширений в Україні та розглядається як потенційний альтернативний господар *T. leucotreta*.
- Сорго (*Sorghum* spp.) — вирощується в Україні як зернова та кормова культура і входить до переліку рослин-господарів *T. leucotreta*.
- Рицина (*Ricinus communis*) — трапляється переважно як декоративна культура, а також може вирощуватися в окремих дослідних або спеціалізованих господарствах. *R. communis* зазначена ЕРРО серед рослин-господарів *T. leucotreta*.

Відповідність кліматичних умов в зоні АФР (в т. ч. у закритому ґрунті).

У більшості регіонів зони АФР взимку регулярно спостерігаються морози, які можуть суттєво обмежувати виживання теплолюбних видів комах у природних умовах. Лише південні райони, зокрема узбережжя Чорного моря, відзначаються м'якшими зимами та наявністю ділянок із субтропічними рисами клімату (Cfa), що створює відносно сприятливіші умови для розвитку таких організмів.

Природний ареал поширення *T. leucotreta* охоплює переважно тропічні та субтропічні райони Африки, а також окремі території Близького Сходу, де відсутні тривалі морози та протягом року зберігаються високі температури. Розвиток шкідника тісно пов'язаний із теплими кліматичними умовами, тоді як низькі температури є одним із головних чинників, що обмежують його виживання та розповсюдження.

З урахуванням кліматичних особливостей зони АФР найбільш придатними для можливого тимчасового розвитку *T. leucotreta* є південні регіони з м'якшим кліматом. Водночас на більшій частині території зимові температури створюють несприятливі умови для формування та підтримання стабільних популяцій шкідника у відкритому ґрунті. За таких умов його виживання більш імовірно у захищених середовищах, зокрема в теплицях або сховищах із контрольованим мікрокліматом.

Для умов відкритого ґрунту, можна вважати, що в зоні АФР присутні, хоча й обмежено, території з відповідними кліматичними умовами для розвитку *T. leucotreta*. Найбільш сприятливими є Одеська, Херсонська, Миколаївська та Запорізька області.

Наскільки підходять умови закритого ґрунту для акліматизації?

Тепличні умови, ймовірно, підходять для акліматизації (укорінення) шкідника. Факти виявлення шкідника в теплицях в Нідерландах свідчать про те, що шкідник може розмножуватися в теплицях. Загалом, за умов наявності основних рослин-господарів, немає обмежень щодо акліматизації в теплицях.

В цілому, можна відмітити, що кліматичні умови зони АФР сприятливі для розвитку *T. leucotreta* в умовах закритого ґрунту, та обмежено – у відкритому ґрунті.

Відповідні практики вирощування рослин-господарів та заходи контролю в зоні АФР.

В зоні АФР рослини-господарі, зокрема перець вважається однорічною культурою. Період активного росту у відкритому ґрунті на відкритих площах в різних регіонах країни становить максимум дев'ять місяців. Вирощують культуру розсадним методом. Розсаду висаджують у відкритий ґрунт наприкінці травня при температурі не нижче +15°C. За умов вирощування в теплицях – висаджують розсаду в середині – наприкінці квітня. У штучно створених умовах плоди можна вирощувати цілий рік, але в реальному житті найбільш поширений і практичний варіант - можливість отримання 2 врожаїв на рік в неопалюваних спорудах.

У процесі вирощування перцю застосовуються інсектицидні обробки для захисту рослин від основних шкідників, зокрема попелиць, трипсів, білокрилок та кліщів. Для цього можуть використовуватися препарати на основі таких діючих речовин, як тіаметоксам, абамектин, піріміфос-метил, малатіон та циперметрин. Для біологічного захисту рослин також можуть застосовуватися препарати на основі аверсектину С, який має біологічне походження.

З агротехнічних заходів при вирощуванні перцю можна відмітити: дотримання сівоzmіни, використання здорового насіння і якісної розсади, знезараження ґрунту/субстрату, оптимальна густота стояння, уникнення надмірного поливу, провітрювання теплиць, видалення рослинних решток, знищення бур'янів, підживлення (без надлишку N).

Відповідно до звіту АФР від ЕРРО на посівах перцю, особливо в закритому ґрунті, боротьба зі шкідниками спрямована на знищення переносників вірусів таких як трипси та білокрилки, і в основному базується на природних ворогах. Тому засоби захисту рослин, що використовуються для боротьби, є дуже специфічними.

Шкода, спричинена видами лускокрилих, є дуже спорадичною, і тому цілеспрямовані обробки проти видів лускокрилих зазвичай не проводяться,

окрім особливих обставин. У деяких частинах зони ЕРРО виробники можуть все ще регулярно застосовувати хімічні інсектициди проти різних інших шкідників. Використання піретроїдів може бути досить поширеним у таких ситуаціях і, як наслідок, може впливати на популяції *T. leucotreta*.

Отже, розповсюдження *T. leucotreta* в основних районах вирощування перцю Європи не буде суттєво обмежуватися чинними практиками захисту рослин (ЕРРО PRA, 2013).

Види роду *Prunus* пошкоджуються низкою лускокрилих фітофагів, серед яких важливе значення мають східна плодожерка (*Cydia molesta*) на персику та сливова плодожерка (*Grapholita funebrana*, синонім *Cydia funebrana*) на сливі. Характер пошкодження цими видами частково подібний до пошкодження *T. leucotreta*, оскільки личинки проникають у плоди та живляться їхніми тканинами, утворюючи ходи. Заходи захисту, спрямовані проти *C. molesta* та *G. funebrana*, потенційно можуть знижувати чисельність *T. leucotreta*. Водночас строки проведення обробок визначаються сезонною динамікою та фенологією цільових видів, які можуть не збігатися з періодами активності й розвитку *T. leucotreta*. Тому застосування стандартних схем захисту від місцевих плодожерок не гарантує повного контролю *T. leucotreta*. (ЕРРО PRA, 2013)

Отже, дуже ймовірно, що вона розмножиться, незважаючи на існуючу практику боротьби зі шкідниками.

Зважаючи на дані звіту PRA ЕРРО (ЕРРО PRA, 2013), можна зробити припущення, що в більшості випадків, існуючі (стандартні) практики вирощування рослин-господарів будуть використовуватись і у випадку проникнення ШО в зону АФР, але, скоріш за все вони не будуть ефективні проти шкідника, оскільки гусениці, лялечки та молоді жуки знаходяться захищено всередині плодів.

Також немає гарантії, що такі існуючі заходи боротьби зможуть забезпечити знищення вогнищ шкідника та запобігання його розповсюдження як локально, так і в інші регіони зони АФР (у випадку реалізації заражених плодів та квітів).

Загальна ймовірність акліматизації (укорінення) ШО:

Середня.

Рівень невизначеності – середній.

* Такий рівень невизначеності зумовлений відсутністю підтверджених даних щодо фактичного перенесення живих стадій *T. leucotreta* із зараженими партіями рослин-господарів, зокрема зрізаних квітів *Rosa*, та їх подальшого виживання і заселення рослин у регіонах Європи з кліматичними умовами, подібними до умов зони АФР.

Ймовірність розповсюдження ШО в зоні АФР (після укорінення):

Відповідно до Регламенту ЄС № 2016/2031, а також МСФЗ № 11 можна окреслити умови, які визначають, що *T. leucotreta* вважається здатним до розповсюдження на відповідній території зони АФР (після проникнення якщо він відсутній, або з територій свого поширення – якщо присутній, але не широко поширений).

А саме, такі умови:

- придатність навколишнього середовища для природного розповсюдження – **придатне** (кліматичні умови зони АФР сприятливі для розвитку *T. leucotreta* в умовах закритого ґрунту, та обмежено - у відкритому ґрунті);

- наявність природних бар'єрів – **в зоні АФР немає великих природних**

бар'єрів (моря, океани, гори, пустелі та ін.), які можуть стримати розповсюдження *T. leucotreta* в межах окремих територій зони АФР;

- *ймовірність розповсюдження разом з товарами або транспортними засобами* – **ймовірно** (розповсюдження *T. leucotreta* на короткі та великі відстані відбувається головним чином зі свіжими плодами рослин-господарів та зрізаними квітами (*Rosa*), у випадку проникнення й акліматизації, є ймовірність розповсюдження між полями самотійними перельотами імаго, а також між господарствами (теплицями) з плодами, частинами рослин, саджанцями, забрудненою тарою та транспортними засобами). Також є дані про те, що *T. leucotreta* може розповсюджуватись природньо (самотійними перельотами) на короткі відстані (ЕРРО);

- *присутність рослин-господарів* – **присутні** (всі рослини-господарі описані вище);

- *методи вирощування та заходи боротьби, що застосовуються на цій території, є сприятливими* – **так**, стандартні практики вирощування рослин-господарів не можуть гарантувати знищення ШО та запобігання його розповсюдження (зокрема інсектициди можуть бути не дуже ефективними, оскільки комахи знаходяться всередині плодів).

- *природні вороги та антагоністи шкідника відсутні або недостатньо здатні придушити шкідника* – немає інформації щодо природних ворогів *T. leucotreta* в зоні АФР.

Загальна ймовірність розповсюдження ШО в зоні АФР (після укорінення):

Середня.
Рівень невизначеності – середній.

* Такий рівень невизначеності зумовлений тим, що на час проведення АФР відсутні підтверджені дані щодо наявності в зоні АФР природних ворогів *T. leucotreta*, здатних істотно впливати на його чисельність, а також не встановлено підтверджених випадків успішного перенесення живих стадій шкідника із зараженими партіями рослин-господарів на рослини-господарі у відкритому ґрунті в Європейському регіоні.

Розділ В

Оцінка ймовірних економічних наслідків

Збитки (вплив) від ШО в поточному регіоні поширення: По всій Африці на південь від Сахари (та на сусідніх островах в Атлантичному та Індійському океанах) *T. leucotreta* є шкідником багатьох економічно важливих сільськогосподарських культур, хоча рівень зараження може значно відрізнятись залежно від регіону та сорту однієї культури (ЕРРО, 2013; Moore & Hattingh, 2016). Гусениці можуть спричинити значну втрату врожаю безпосередньо внаслідок пошкодження плодів через порушення живлення, передчасного дозрівання та опадання плодів, а також опосередковано внаслідок вторинних грибкових або бактеріальних інфекцій (ЕРРО, 2013). *T. leucotreta* є карантинним шкідником у низці країн світу, і тому його присутність може обмежувати імпорتنі ринки (Mutiyambai et al., 2020).

У Кенії перець широко вирощується та використовується як овочева і пряна культура. Щорічний обсяг його виробництва становить близько 9300 тонн, а площа вирощування оцінюється приблизно у 990 га. Це високоцінна культура та вирощується як для внутрішнього, так і для експортного ринку. Однак її

виробництво обмежене комахами-шкідниками та хворобами, серед яких однією з основних загроз є плодожерка *T. leucotreta*. За даними Adom et al., зараження видів перцю шкідником - *T. leucotreta* протягом 5 місяців призвело до втрати 90% врожаю. Це збіднює країну через втрату доходів та продуктів харчування, а також високі виробничі витрати в результаті заходів контролю.

Наприклад, виявлення *T. leucotreta* у Кенії стало причиною запровадження обмежень на експорт перцю чилі до Великої Британії та Європейського Союзу. За даними Oundo et al. (2023), пов'язані з цими карантинними обмеженнями економічні втрати оцінювалися в суму до 9 млрд дол. США. Автори також зазначають, що карантинні обмеження могли спричинити втрати робочих місць уздовж ланцюга створення вартості, особливо у Східній Африці, де значна кількість населення залучена до вирощування *Capsicum*.

За даними експертів EFSA, наведеними у звіті щодо *Thaumatotibia leucotreta* (Meurick), підготовленому для підтримки рейтингу кандидатів на включення до переліку пріоритетних шкідливих організмів ЄС (2025), потенційні втрати врожайності та якості продукції рослин-господарів унаслідок пошкодження *T. leucotreta* оцінюються на рівні 26,2% для цитрусових (*Citrus* spp.), 24,4% для перцю (*Capsicum* spp.), 21,0% для персика, нектарина та граната, 16,0% для цукрової кукурудзи, 10,3% для авокадо та 4,0% для кукурудзи на зерно.

Нижче зазначені короткий список доведених фактів щодо економічних збитків *T. leucotreta* на різних культурах (рослинах-господарях) згідно вищевказаного звіту EFSA.

В Уганді було зареєстровано втрату до 20% врожаю бавовнику, цитрусових та персиків (Adom et al., 2021).

В Південній Африці:

- втрати апельсинів сорту Navel становили 1,6% та 0,3% сорту Valencia (Begemann and Schoeman, 1999); в польових дослідженнях діяльність *T. leucotreta* призвела до втрати до 80% врожаю (Hofmeyr, 2003); в західній Капській провінції ПАР переважаючі втрати становили від 10 до 20% загального врожаю (Newton, 1988).
- зафіксовано 28% втрат пізньостиглого сорту персика Malherbe (Blomefield, 1989);
- втрати врожаю через *T. leucotreta* на червоному та солодкому перці становлять від 13 до 16% від загальної втрати врожаю (DijetoLordon et al., 2014).

За даними Міністерства сільського господарства Кенії зараження *T. leucotreta* завдає значних втрат сільськогосподарським культурам, включаючи перець, цитрусові та троянди, знижуючи якість та цінність (на рівні округів) (Mutuambai et al., 2020).

Отже, економічний вплив *T. leucotreta* у його поточному ареалі поширення є «значним» для видів *Citrus*, *Capsicum*, *Peach*, *Roses* (втрати врожайності та/або якості є значними, часто потрібні цілеспрямовані заходи, а обробка є дорогою). Невизначеність цієї оцінки низька.

Заходи контролю.

Інсектицидні засоби, зареєстровані в країнах ЕРРО та придатні для застосування в системах інтегрованого захисту рослин (ІЗР), є обмеженими, а їхня ефективність проти *T. leucotreta* може бути недостатньо вивченою. Додатковим фактором, що ускладнює хімічний контроль, є формування

резистентності шкідника до окремих діючих речовин. Зокрема, *T. leucotreta* продемонструвала резистентність до трифлумурону, що може знижувати ефективність препаратів на його основі.

Застосування піретроїдів у деяких культурах, таких як citrusові або перець, може призвести до серйозних порушень у програмах ІЗР, що діють на даний момент. Через їх негативний вплив на природних ворогів піретроїди не рекомендуються, щоб уникнути високого зараження, спричиненого іншими шкідниками. Принаймні в Нідерландах та Іспанії понад 95% компаній з виробництва перцю застосовують ІЗР (Potting & van der Straten, 2011; Guitián Castrillón, особиста комунікація, 2012).

Інші активні речовини, що використовуються в Південній Африці для контролю *T. leucotreta*, потребуватимуть схвалення регуляторних органів, перш ніж їх можна буде використовувати.

Санітарна обробка садів є ефективною стратегією боротьби. Щотижневе видалення плодів ефективно сприяє боротьбі з *T. leucotreta*. Якщо плоди збирають щотижня, видаляється 75% популяції *T. leucotreta* (Moore & Kirkman, 2009). Однак, у багатьох частинах регіону ЕРРО, витрати на оплату праці для санітарної обробки є недоступними для таких культур, як citrusові, бавовна або *Prunus* sp.

Метод стерильних комах (SIT) є сумісним із системами інтегрованого захисту рослин (ІЗР) та успішно застосовується в citrusових насадженнях Південної Африки для контролю *T. leucotreta*. Його впровадження сприяло зниженню втрат урожаю та кількості відхиленних експортних партій плодів, пов'язаних із пошкодженням *T. leucotreta* (EFSA et al., 2021; Hofmeyr et al., 2015; Hofmeyr et al., 2019). Водночас SIT потребує застосування на значних територіях та залежить від рівня чисельності популяції шкідника. На сьогодні цей метод ще не є широко доступним у регіоні ЕРРО.

Для раннього виявлення комерційно доступні пастки з феромонними приманками (дельта) є ефективними для відлову дорослих самців (Moore & Hattingh, 2016; EFSA et al., 2020).

Біологічний контроль. Універсальні біологічні засоби боротьби, що атакують яйця лускокрилих, такі як *Trichogramma* spp., доступні в багатьох країнах ЕРРО, але їхня ефективність проти *T. leucotreta* невідома. *Trichogrammatoidea cryptophlebiae* використовується в Південній Африці, але не входить до списку біологічних засобів боротьби, що широко використовуються в регіоні ЕРРО (ЕРРО, 2011).

Немає конкретної інформації про методи боротьби в країнах походження, а також невідомі жодні конкретні програми комплексної боротьби, спрямовані на цього шкідника. Отже, важко передбачити, які заходи можна впровадити.

**Загальна
величина збитків
(впливу) від ШО
в поточному
регіоні
поширення:**

Велика.

Рівень невизначеності – середній*.

**Рівень невизначеності залишається середнім через значну варіабельність рівня пошкодження залежно від культури, регіону, сорту та умов вирощування, а також через відмінності в ефективності застосовуваних заходів контролю.*

Потенційні збитки (вплив) від ШО в зоні АФР:

Показники щодо виробництва та експорту рослин-господарів ШО в зоні АФР.

У зоні АФР окремі культури, які мають важливе значення у сучасному ареалі *T. leucotreta*, зокрема цитрусові та маकाдамія, не мають широкого промислового поширення. Водночас окремі рослини-господарі, такі як кукурудза (*Zea mays*), перець (*Capsicum* spp.), персик (*Prunus persica*), виноград (*Vitis vinifera*) та троянда (*Rosa* spp.), вирощуються в Україні та можуть мати фітосанітарне й економічне значення як потенційні господарі шкідника. *T. leucotreta* має широкий спектр рослин-господарів, а рівень його шкодочинності може істотно варіювати залежно від культури та умов вирощування.

Водночас у разі проникнення та успішного закріплення шкідника потенційне пошкодження широко поширених у зоні АФР культур, зокрема кукурудзи, перцю та інших овочевих культур, персика, винограду і троянди, може мати істотне фітосанітарне та економічне значення. ЕРРО особливо відзначає потенційний економічний вплив *T. leucotreta* на культури, що вирощуються в Європейському регіоні, зокрема *Citrus* і *Capsicum*.

У разі інтродукції шкідника можливі локальні втрати врожаю, зниження товарної якості продукції та зростання витрат на захист рослин. Додатково суттєвий вплив матиме непряма складова шкодочинності, пов'язана з необхідністю впровадження систем моніторингу, карантинних заходів, регулярних фітосанітарних обстежень та можливих обмежень у внутрішній і міжнародній торгівлі продукцією рослинного походження.

Для зони АФР можливий прямий вплив на вирощування троянд, перцю та інших тепличних культур є значним, щодо рослин-господарів відкритого ґрунту – цей показник може бути середнім з середньою невизначеністю, оскільки поширення в північні регіони зони АФР може не відбутись, або воно буде не значне, а також не відомо про кількісні втрати врожаю в інших країнах з аналогічним кліматом.

Непрямий економічний вплив. Втрати врожайності можуть призвести до зниження обсягу виробництва, що може призвести до зростання цін (аналогічно до таких же досліджень для Нідерландів, Soliman et al., 2010; 2012).

Виробництво рослин-господарів (зокрема троянд та перцю) може бути призупинене або замінене на вирощування культур, які не пошкоджуються *T. leucotreta*. В результаті, локально, це може спричинити зменшення обсягу виробництва та деякого зростання цін. Таким чином, у разі акліматизації *T. leucotreta* частина пов'язаних із цим економічних витрат у довгостроковій перспективі може перекладатися на споживачів через підвищення цін на продукцію.

Для виробників, що планують здійснювати експорт, заходи країн-імпортерів можуть мати значні наслідки, оскільки виявлення *T. leucotreta* на підприємстві зробить експорт до деяких країн неможливим. Крім того, збільшаться витрати компаній на перевірку, спрямовану на гарантування відсутності шкідників на місці виробництва або ділянці.

Якщо *T. leucotreta* акліматизується в зоні АФР, і торговельні партнери вимагатимуть гарантій того, що продукція не містить даного ШО, це призведе до збільшення витрат на фітосанітарні процедури та, можливо, до певної втрати експортного ринку.

Вплив на навколишнє середовище. Очікується мінімальний вплив на біорізноманіття та рослинність у відкритому ґрунті. Про вплив на навколишнє середовище не повідомлялося, навіть з країн, куди було інтродуковано шкідника. Інтродукція *T. leucotreta* може призвести до збільшення використання інсектицидів і, таким чином, до збільшення впливу пестицидів на навколишнє середовище (EPPO, 2013).

Соціальний вплив. В зоні АФР соціальний вплив буде головним чином пов'язаний з економічним впливом, який шкідник може мати на окремих виробників та на галузі квітництва та овочівництва в цілому. Вплив може бути пов'язаний з втратою робочих місць у випадках закриття господарств, які замаються вирощуванням рослин, обробкою, переробкою, транспортуванням, виготовленням та торгівлею продукцією пов'язаною з рослинами-господарями *T. leucotreta*.

Загалом потенційні економічні збитки для зони АФР оцінюються як **середні**, з можливим підвищенням до **високих** у регіонах інтенсивного садівництва та овочівництва за сприятливих умов для акліматизації, формування стабільних популяцій та подальшого розповсюдження шкідника.

Загальна величина потенційних збитків (впливу) від ШО в зоні АФР:

Від середньої до великої.

Рівень невизначеності – середній*.

* За даними EPPO є певна невизначеність щодо рівнів популяцій шкідників, які ймовірно розвиватимуться в різних виробничих зонах та у різних типів господарств, враховуючи мінливість, що відбувається в межах поточного ареалу поширення шкідника.

Якщо припустити, що *T. leucotreta* оселиться на одній або кількох основних культурах, економічний вплив буде значним у короткостроковій перспективі через вартість додаткових заходів боротьби та втрату торговельних можливостей або додаткових фітосанітарних заходів, необхідних для підтримки торгівлі. Вплив буде різним для різних культур залежно від їхніх відповідних програм комплексної боротьби з шкідниками (в основному, чи потрібні та регулярно використовуються піретроїди на культурі через наявність інших шкідників).

Однак довгостроковий вплив вважається помірним. Необхідно буде скоригувати програми комплексної боротьби щодо наявних шкідників, щоб включити *T. leucotreta*. Регіон EPPO може використати досвід Південної Африки для створення цих програм. Коригування стратегій боротьби може бути здійснено протягом 5 років (як це сталося з *Tuta absoluta*), і хоча витрати на боротьбу зростають, вони, ймовірно, будуть частково покриті споживачами (EPPO, 2013).

Вищезазначені висновки, зроблені EPPO, актуальні також і для зони АФР (України).

Визначення території в зоні АФР, що може бути під загрозою:

Основними рослинами-господарями *T. leucotreta* є, зокрема, представники роду *Rosa*, перець (*Capsicum* spp., у тому числі перець солодкий), персик (*Prunus persica*) та баклажан (*Solanum melongena*). Зазначені культури вирощуються в Україні як у відкритому, так і в закритому ґрунті та мають різне господарське значення — як овочеві, плодово-ягідні та декоративні культури. Їх поширення створює потенційну кормову базу для *T. leucotreta* у разі його проникнення до зони АФР.

У разі проникнення до закритого ґрунту *T. leucotreta* потенційно може акліматизуватися в різних регіонах зони АФР за умови наявності

сприятливого температурного режиму та доступності рослин-господарів. У тепличних умовах вплив зовнішніх кліматичних факторів може бути частково нівельований завдяки регулюванню температури та інших параметрів мікроклімату. Водночас можливість завершення розвитку шкідника залежатиме від конкретних умов вирощування, тривалості вегетаційного періоду та температурного режиму в теплицях.

У відкритому ґрунті найбільш сприятливими для потенційного встановлення *T. leucotreta* можуть бути південні області України, де поєднуються наявність рослин-господарів і відносно тепліші агрокліматичні умови. До регіонів із потенційно вищою придатністю можуть належати Одеська, Миколаївська, Херсонська та Запорізька області. Водночас можливість встановлення шкідника не слід обмежувати лише цими регіонами, оскільки наявність рослин-господарів, мікрокліматичні умови, захищений ґрунт та можливість сезонного розвитку можуть забезпечувати його виживання і в інших областях зони АФР.

Загальна оцінка ризику ШО:

За результатами оцінки фітосанітарного ризику, пов'язаного з ШО (*T. leucotreta*), можна зробити висновок, що **ймовірність його проникнення до зони АФР разом з імпортованими зрізаними квітами, зокрема трояндами, а також свіжими плодами рослин-господарів оцінюється як середня.** Потенційними шляхами проникнення є імпорт рослинної продукції з країн, у яких поширений *T. leucotreta*, за умови наявності в ній життєздатних стадій шкідника.

У разі акліматизації *T. leucotreta* в зоні АФР існує потенційна можливість його подальшого поширення в інші регіони України, зумовлена широким спектром рослин-господарів та їх вирощуванням як у сільськогосподарських підприємствах, так і в приватному секторі. Особливе значення можуть мати широко поширені культури, зокрема перець та інші овочеві культури, а також троянди.

Подальше розповсюдження шкідника в зоні АФР може мати економічний вплив від середнього до великого.

Вся зона АФР вважається – зоною, що знаходиться під загрозою щодо розповсюдження ШО (з високою ймовірністю акліматизації ШО скрізь, де вирощуються рослини-господарі в умовах закритого ґрунту і середньою для відкритого ґрунту). Найбільший ризик для Одеської, Херсонської, Миколаївської та Запорізької областей.

Головні фактори, які підтверджують високий ризик щодо ШО:

- вся зона АФР в кліматичному плані придатна для розповсюдження та акліматизації (у закритому ґрунті – вся зона, у відкритому ґрунті – переважно південна частина зони АФР);
- ШО може завдавати економічні збитки від середніх до великих з низькими можливостями для контролю ШО;
- ШО шкодить основним овочевим декоративним, плодовим та сільськогосподарським культурам, які важливі в зоні АФР, вирощуються як в закритому, так і відкритому ґрунті та мають значне економічне значення.

Загальна ймовірність:

- проникнення ШО в зону АФР – **СЕРЕДНЯ** (зі зрізаними квітами роду Троянда (*Rosa sp.*)); від **СЕРЕДНЬОЇ до ВИСОКОЇ** (зі свіжими плодами рослин-господарів - найбільший ризик – перець, гранат, баклажан, цитрусові);

- акліматизації (укорінення) ШО в зоні АФР - **СЕРЕДНЯ**;
- розповсюдження ШО в зоні АФР (після укорінення) - **СЕРЕДНЯ**.

Загальна величина потенційних збитків (впливу) від ШО в зоні АФР – **від СЕРЕДНЬОЇ до ВЕЛИКОЇ**.

Загальний рівень невизначеності:

середній – щодо ймовірності проникнення ШО в зону АФР, ймовірності акліматизації (укорінення) ШО в зоні АФР та ймовірності розповсюдження, потенційних збитків (впливу) від ШО в зоні АФР.

ЗАКЛЮЧНИЙ ВИСНОВОК:

Шкідливий організм - *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick) (плодожерка помаранчева) відповідає критеріям карантинного шкідливого організму для зони АФР (України).

Вид *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick) запропонований для включення до списку А-1 національного Переліку регульованих шкідливих організмів (карантинні організми, відсутні в Україні, розділу «Комахи»).

Стадія 3: Оцінка управління фітосанітарним ризиком

Прийнятність ризиків.

T. leucotreta є пріоритетним карантинним шкідником Європейського Союзу. Він визнаний небезпечним, існують спеціальні вимоги до імпорту, спрямовані на запобігання потраплянню шкідника до ЄС зі зрізаними квітами та плодами рослин-господарів (квіти *Rosa* L. і плоди *Capsicum* (L.), *Citrus* L., крім *Citrus aurantiifolia* (Christm.) Swingle, *Citrus limon* (L.) Osbeck і *Citrus sinensis* Pers., *Prunus persica* (L.) Batsch і *Punica granatum* L.). Тому в цьому АФР, крім інших факторів, враховується регулювання щодо даного ШО країнами ЄС (зокрема відповідно до вимог Регламенту ЄС № 2019/2072 та Регламенту ЄС № 2019/1702).

Ризик від ШО (*T. leucotreta*) визнано **високим** (неприйнятним), з урахуванням вимог пункту 3.3 МСФЗ № 11, та на підставі всіх сукупних ризиків, що визначені в процесі АФР усіма висновками щодо:

- ймовірності проникнення ШО в зону АФР;
- придатності кліматичних умов в зоні АФР для розповсюдження та акліматизації ШО;
- ймовірності значних економічних збитків з низькими можливостями для контролю ШО;
- заподіяння шкоди з боку ШО економічно-важливим видам сільськогосподарських культур в зоні АФР.

Для зменшення ризику проникнення ШО в зону АФР та його розповсюдження на великі відстані необхідно застосовувати фітосанітарні заходи.

Фітосанітарні заходи:

Основними шляхами проникнення ШО до зони АФР є **імпорт заражених зрізаних квітів роду *Rosa* та свіжих плодів рослин-господарів**.

Партії рослинної продукції повинні походити із зон, місць або ділянок виробництва, вільних від ШО, або з місць виробництва, визнаних вільними від ШО протягом вегетаційного періоду. Імпортні вантажі мають проходити ретельний фітосанітарний огляд на наявність ознак пошкодження; у разі

підозри на зараження необхідно проводити відповідні фітосанітарні процедури та лабораторну експертизу.

Раннє виявлення *T. leucotreta* є ключовою умовою ефективної ліквідації. Ліквідаційні заходи, ймовірно, будуть найбільш результативними у захищеному ґрунті, зокрема в теплицях, тоді як у відкритому ґрунті їх проведення є складнішим. Своєчасне стримування та оперативне проведення ліквідаційних заходів мають важливе значення для запобігання подальшому поширенню ШО (EPPO, 2013).

Імпорт зрізаних квітів і плодів рослин-господарів повинен здійснюватися відповідно до вимог законодавства України та супроводжуватися необхідними фітосанітарними сертифікатами.

Фітосанітарні заходи у вогнищі ШО:

- заборона вивезення партій зрізаних квітів та свіжих плодів із зони зараження без проведення перевірки та лабораторної діагностики;
- забезпечення походження садивного матеріалу (розсади) рослин-господарів з районів, вільних від ШО, а також розсада повинна бути без квітів і плодів (які можуть бути переносниками шкідника);
- після виявлення ШО негайна обробка всіх рослин-господарів інсектицидами;
- запровадження карантинного режиму, за умови включення ШО до Переліку регульованих шкідливих організмів та виявлення ШО в процесі обстежень/моніторингу посівів рослин-господарів (як у відкритому так і закритому ґрунті);
- обстеження/моніторинг слід проводити протягом наступного вегетаційного періоду (для моніторингу теплиць слід використовувати жовті липкі пастки з феромонами).

Відібрані фітосанітарні заходи.

Регулювання: за умови включення ШО до Переліку регульованих шкідливих організмів, та виявлення ШО при обстеженні/фітосанітарному моніторингу – запровадження карантинного режиму.

Контроль зрізаних квітів та свіжих плодів: обов'язкова перевірка партій імпортованих зрізаних квітів та плодів рослин-господарів на наявність фітосанітарного сертифікату та відсутність ШО (шляхом лабораторної діагностики).

Лабораторна діагностика: морфологічна ідентифікація ШО всіх стадій розвитку *T. leucotreta* відповідно до вимог стандарту EPPO PM 7/137 (1) «Діагностичний протокол для *Thaumatotibia leucotreta* (Бюлетень OEPP/EPPO (2019) 49 (2), 248–258).

Обстеження/фітосанітарний моніторинг посівів рослин-господарів: з урахуванням вимог Статті 24 Регламенту ЄС № 2016/2031 необхідно щорічно проводити обстеження, які повинні включати достатньо велику кількість візуальних оглядів, відбору зразків та лабораторну діагностику (в т. ч. із застосуванням феромонних пасток).

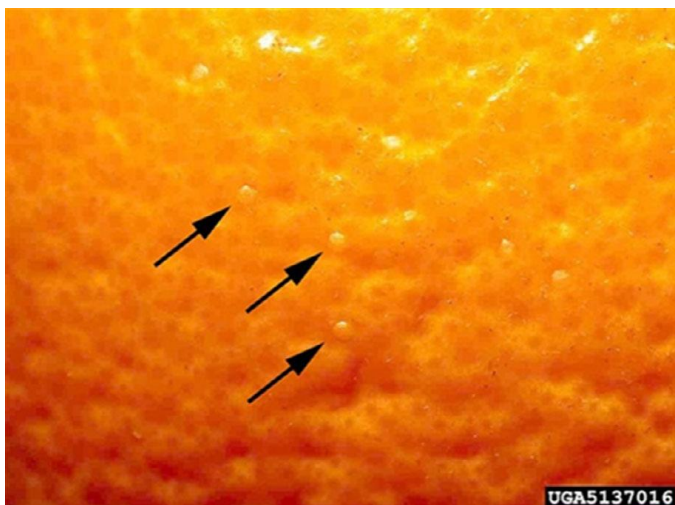
Вимоги до експорту: при вивезенні продукції з зони АФР забезпечення виконання вимог фітосанітарного законодавства (протоколів) країн-партнерів в міжнародній торгівлі, зокрема тих, що вимагають підтвердження відсутності ШО в місцях вирощування.

Профілактика: не проводити розпакування/перепакування імпортованих квітів, плодів на території вирощування, або зберігання вітчизняних рослин-господарів, використання лише здорового (перевіреного) садивного матеріалу

(розсади) рослин-господарів, знищення рослин-резерваторів та проведення інформаційних кампаній щодо небезпеки проникнення й розповсюдження ШО.

Додатки

Додаток 1

Ознаки пошкодження *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick).

1) Яйця на цитрусових (фото: J.H. Hofmeyr, Citrus Research Int., Bugwood.org).

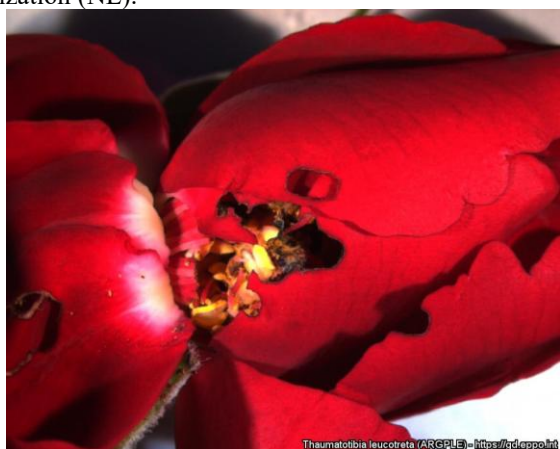
2) Пошкодження (вхідний отвір), спричинені гусеницями *Thaumatotibia leucotreta* на *Citrus sinensis* (Джерело: Marja van der Straten, National Reference Centre, National Plant Protection Organization (NL).

3) Вхідний отвір з екскрементами гусениць *Thaumatotibia leucotreta* на *Citrus sinensis*. (Джерело: Marja van der Straten, National Reference Centre, National Plant Protection Organization (NL).

4) Вихідний отвір на плоді апельсина. (Джерело: Pascal Reynaud, Border inspection post (BIP) of Marseille (FR).

5) Пошкодження квітки троянди, спричинені *Thaumatotibia leucotreta*. (Джерело: Marja van der Straten, National Reference Centre, National Plant Protection Organization (NL).

6) Екскременти та гусениця на цитрусових (фото: J.H. Hofmeyr, Citrus Research Int., Bugwood.org).

Морфологічні ознаки гусениці та імаго *Thaumatotibia leucotreta* (Meyrick).

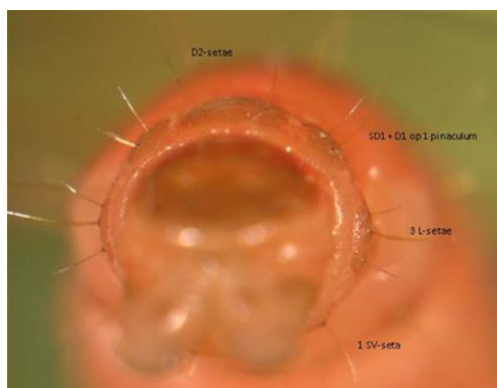
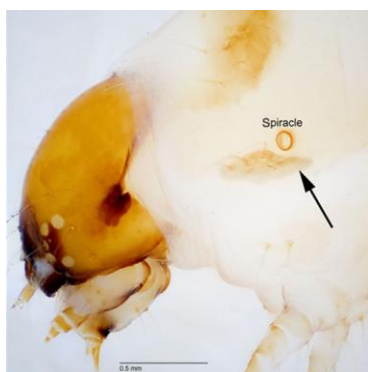

Рис. 1. Гусениця *T. leucotreta*:

а) L-пінакулом на передньогрудях (фото: Gilligan & Passoa, 2014, LepIntercept);

б) черевний сегмент 9, каудальний вигляд;

в) черевний сегмент 9, дорсальний вигляд (фото: Gilligan & Passoa, 2014, LepIntercept);

г) крючочки на черевній нізці (вентральний вигляд) (фото: Gilligan & Passoa, 2014, LepIntercept);

д) анальний гребінь (вентральний вигляд) (фото: Gilligan & Passoa, 2014, LepIntercept).

Рис. 2. Імаго *T. leucotreta*:

а) самець (photo: Gilligan et al., 2011);

б) самка (фото: Gilligan et al., 2011);

в) ліві крила самця: малюнок переднього крила невиразний;

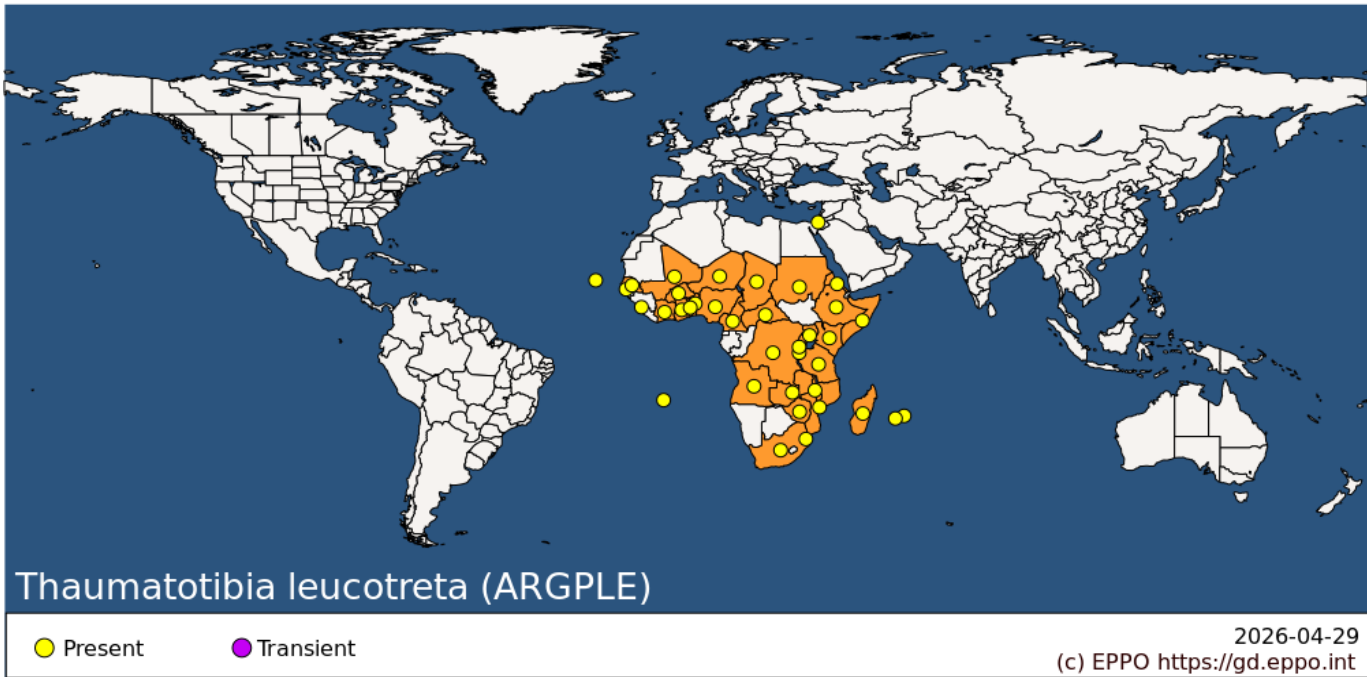
г) ліві крила самки;

д) заднє крило самця, детальний вигляд запашної кишені (фото: Gilligan et al., 2011).

Додаток 3

Мапа поширення *T. leucotreta* в світі

Додаток 4

Виробництво зернових культур у масі після доробки у 2024 році у підприємствах по регіонах (за даними Держстату України) ^{1,2}

Кукурудза

Область	Господарства усіх категорій			
	Посівні площі тис. га	Площа зібрана, тис. га	Обсяг виробництва (валовий збір), тис. ц	Урожайність, ц з 1 га площі зібраної
Україна	4086,1	4070,5	268637,4	66,0
Вінницька	308,0	307,2	20896,7	68,0
Волинська	46,0	46,0	4133,0	90,0
Дніпропетровська	293,7	291,8	9369,9	32,1

Донецька	21,2	19,3	380,0	19,6
Житомирська	220,6	220,5	17140,0	77,7
Закарпатська	43,6	43,5	2147,2	49,3
Запорізька	9,3	9,3	417,2	45,0
Івано-Франківська	54,7	54,7	4914,5	89,9
Київська	278,8	277,4	22392,9	80,7
Кіровоградська	312,7	310,6	11833,4	38,1
Луганська	19,0	19,0	534,2	28,1
Львівська	79,4	79,3	7616,8	96,0
Миколаївська	82,4	82,3	1906,6	23,2
Одеська	157,7	158,3	5952,0	37,6
Полтавська	450,3	450,0	25685,8	57,1
Рівненська	69,8	69,5	6407,9	92,2
Сумська	262,4	261,7	20749,2	79,3
Тернопільська	133,4	133,2	14035,2	105,3
Харківська	211,2	207,3	8128,9	39,2
Херсонська	1,7	1,7	132,7	77,3
Хмельницька	193,4	193,4	20026,6	103,5
Черкаська	347,3	346,3	22762,9	65,7
Чернівецька	58,5	58,5	4412,1	75,3
Чернігівська	431,0	429,7	36661,7	85,3

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії

² Інформація наведена з урахуванням оцінки, здійсненої згідно з пунктом 3 розділу VI та розділу X Методологічних положень державного статистичного спостереження "Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур" (наказ Держстату від 24.09.2024 № 231) та розділу IV Методики розрахунку показників державного статистичного спостереження "Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур" (наказ Держстату від 30.11.2021 № 296, зі змінами). Дані можуть бути уточнені.

Виробництво овочевих у 2024 році у підприємствах по регіонах^{1,2,3}

Перець стручковий солодкий

Область	Площа зібрана, тис. га	Обсяг виробництва (валовий збір), тис. ц	Урожайність, ц з 1 га площі зібраної
Україна	0,2	99,1	252,7
Вінницька	0,0	6,9	281,8
Волинська	0,0	8,5	296,8
Дніпропетровська	0,1	37,0	251,4
Донецька	...	...	...
Житомирська	к	к	к
Закарпатська	к	к	к
Запорізька	—	—	—
Івано-Франківська	0,0	3,0	583,8
Київська	0,0	3,3	213,9
Кіровоградська	0,0	3,6	158,0
Луганська	...	...	...
Львівська	0,0	0,6	126,8

Миколаївська	0,0	1,9	140,2
Одеська	0,1	8,4	133,3
Полтавська	0,0	0,2	53,2
Рівненська	—	—	—
Сумська	к	к	к
Тернопільська	0,0	14,9	641,7
Харківська	0,0	1,1	384,7
Херсонська	к	к	к
Хмельницька	к	к	к
Черкаська	0,0	6,0	235,1
Чернівецька	к	к	к
Чернігівська	к	к	к

Перець стручковий гіркий

Область	Площа зібрана, тис. га	Обсяг виробництва (валовий збір), тис. ц	Урожайність, ц з 1 га площі зібраної
Україна	0,0	2,3	150,4
Вінницька	к	к	к
Волинська	0,0	0,6	209,6
Дніпропетровська	0,0	0,9	214,8
Донецька	...	...	...
Житомирська	0,0	0,0	254,4
Закарпатська	—	—	—
Запорізька	—	—	—
Івано-Франківська	к	к	к
Київська	к	к	к
Кіровоградська	—	—	—
Луганська	...	...	...
Львівська	—	—	—
Миколаївська	—	—	—
Одеська	к	к	к
Полтавська	к	к	к
Рівненська	—	—	—
Сумська	—	—	—
Тернопільська	к	к	к
Харківська	к	к	к
Херсонська	...	...	...
Хмельницька	—	—	—
Черкаська	к	к	к
Чернівецька	—	—	—
Чернігівська	к	к	к

Баклажани

Область	Площа зібрана, тис. га	Обсяг виробництва (валовий збір), тис. ц	Урожайність, ц з 1 га площі зібраної
Україна	0,1	56,6	289,8
Вінницька	0,0	6,0	440,8
Волинська	к	к	к
Дніпропетровська	0,1	29,2	282,4
Донецька	...	...	...
Житомирська	к	к	к
Закарпатська	к	к	к
Запорізька	—	—	—
Івано-Франківська	к	к	к
Київська	0,0	4,9	373,3
Кіровоградська	0,0	1,6	221,5
Луганська	...	...	...
Львівська	0,0	0,1	138,8
Миколаївська	0,0	1,7	240,4
Одеська	0,0	6,3	325,8
Полтавська	0,0	0,2	71,7
Рівненська	—	—	—
Сумська	к	к	к
Тернопільська	0,0	0,4	116,9
Харківська	к	1,0	к
Херсонська	к	0,1	к
Хмельницька	к	1,7	к
Черкаська	0,0	0,8	205,3
Чернівецька	к	к	к
Чернігівська	к	к	к

**Виробництво багаторічних культур у 2024 році у підприємствах по регіонах
(за даними Держстату України)^{1,2,3}**

Виноград

Область	Площа насаджень, тис. га		Обсяг виробництва (валовий збір) із загальної площі насаджень, тис. ц	Урожайність, ц з 1 га площі насаджень у плодоносному віці
	усього	у плодоносному віці		
Україна	15,2	14,4	505,2	35,0
Вінницька	—	—	—	—
Волинська	—	—	—	—
Дніпропетровська	к	к	к	к
Донецька	к	к	к	к
Житомирська	к	к	к	к
Закарпатська	0,7	0,7	10,3	14,0
Запорізька	к	к	к	к
Івано-Франківська	—	—	—	—
Київська	—	—	—	—

Кіровоградська	—	—	—	—
Луганська	к	к	к	к
Львівська	к	к	к	к
Миколаївська	4,2	4,1	211,1	51,3
Одеська	10,3	9,6	283,3	29,6
Полтавська	0,0	0,0	0,0	8,0
Рівненська	—	—	—	—
Сумська	—	—	—	—
Тернопільська	—	—	—	—
Харківська	к	к	к	к
Херсонська	к	к	к	к
Хмельницька	к	к	к	к
Черкаська	—	—	—	—
Чернівецька	—	—	—	—
Чернігівська	—	—	—	—

Персик

Область	Площа насаджень, тис. га		Обсяг виробництва (валовий збір) із загальної площі насаджень, тис. ц	Урожайність, ц з 1 га площі насаджень у плодоносному віці
	усього	у плодоносному віці		
Україна	0,7	0,6	15,0	26,2
Вінницька	к	к	к	к
Волинська	к	к	к	к
Дніпропетровська	к	к	к	к
Донецька	к	к	к	к
Житомирська	—	—	—	—
Закарпатська	—	—	—	—
Запорізька	0,0	0,0	—	—
Івано-Франківська	—	—	—	—
Київська	—	—	—	—
Кіровоградська	0,0	0,0	—	—
Луганська	к	к	к	к
Львівська	0,0	0,0	0,3	25,6
Миколаївська	0,1	0,1	—	—
Одеська	0,6	0,5	11,9	25,5
Полтавська	к	к	к	к
Рівненська	—	—	—	—
Сумська	0,0	0,0	—	—
Тернопільська	—	—	—	—
Харківська	к	к	к	к
Херсонська	к	к	к	к
Хмельницька	—	—	—	—
Черкаська	к	к	к	к
Чернівецька	к	к	к	к
Чернігівська	—	—	—	—

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

² Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів. Дані можуть бути уточнені.

³ Дані наведено за категорією «підприємства». Оцінки показників за категорією «господарства населення» не наведено через їх недостатню якість у зв'язку з відсутністю необхідних для розрахунків джерел статистичної інформації та адміністративних даних.

Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності.

Додаток 5

Обсяги імпорту в Україну рослин-господарів (в т.ч. плодів) *T. leucotreta* за період 2021-2024 роки (за даними Держстату України)

Цитрусові, свіжі або сушені (УКТЗЕД - 805000000)				
Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021 – 2024 роки (кг)			
	2021	2022	2023	2024
АЗЕРБАЙДЖАН	28970,0	-	-	-
АЛБАНІЯ	406459,0	886185,0	782507,0	1134489,0
АНТИГУА І БАРБУДА	-	10368,0	-	-
АРГЕНТИНА	8648725,7	7525619,5	6202240,6	6229468,0
БОТСВАНА	-	-	-	-
БРАЗИЛІЯ	2146196,3	905214,2	1677664,1	1582447,9
В'ЄТНАМ	20770,0	2372,0	39205,5	5044,5
ГВАТЕМАЛА	16485,4	2833,0	2,0	9,0
ГОНДУРАС	3552,0	7686,3	6040,0	4032,0
ГРЕЦІЯ	14122974,8	15845278,1	20186277,8	22143695,7
ГРУЗІЯ	3012052,0	381660,0	214962,0	1395225,8
ЄГИПЕТ	66988770,2	36825046,1	33437327,7	41558878,2
*ЕКВАДОР	5,0	-	-	-
*ЕСВАТІНІ	311523,5	480256,3	175534,0	245759,8
*ЗАМБІЯ	-	11391,0	-	-
*ЗІМБАБВЕ	655874,7	937285,8	419743,0	462883,0
*ІЗРАЇЛЬ	1842333,0	708274,8	1285839,1	1121016,1
ІНДОНЕЗІЯ	31,5	5,0	54,0	16,0
ІРАН (ІСЛАМСЬКА РЕСПУБЛІКА)	258321,0	194746,0	2,4	19000,0
ІСПАНІЯ	16427350,2	15004000,9	12263981,8	11928321,4
ІТАЛІЯ	6498066,9	6876315,9	4708089,7	7482636,0
КИТАЙ	16759691,7	8844154,5	9020629,5	11689652,0
КОЛУМБІЯ	2889,0	14871,0	16916,0	12964,3
ЛІВАН	90058,0	58305,0	-	-
МАРОККО	95370,5	584716,0	95344,0	241970,8
МЕКСИКА	277447,2	125806,2	173867,2	38278,0
НАМІБІЯ	-	-	10908,0	5100,0
НІДЕРЛАНДИ	69693,5	43259,5	184418,0	226780,3
НІМЕЧЧИНА	2830,0	-	-	-
ПАКИСТАН	14941537,4	7018658,1	2790337,6	3677383,1
ПЕРУ	351030,6	289806,0	1246454,0	1109984,2
*ПІВДЕННА АФРИКА	16689870,2	13496038,6	17376602,2	18394026,7
ПОЛЬЩА	698732,8	359188,0	187124,0	600535,5
ПОРТУГАЛІЯ	35604,0	8389,0	-	340,0
РУМУНІЯ	20000,0	-	-	-
СИРІЙСЬКА АРАБСЬКА РЕСПУБЛІКА	544322,0	230438,0	124860,0	149292,0
*СОМАЛІ	0,8	-	-	-

США	-	-	2808,0	4,0
ТАЇЛАНД	393,8	-	13,0	2,5
ТУРЕЧЧИНА	192575289,7	156584689,7	157723209,0	166332082,8
УЗБЕКИСТАН	5894,0	438,0	-	1823,0
УРУГВАЙ	494700,0	171028,5	215216,7	925694,7
ФРАНЦІЯ	1064895,7	505166,6	528625,2	739716,2
ЧИЛІ	-	-	-	52545,0
ВСЬОГО	366108712,0	275034470,4	271318940,7	299511097,5

* країни, в яких поширений шкідливий організм - *T. leucotreta*

Садивний матеріал цитрусових культур (дерева, кущі та чагарники, що дають їстівні плоди, щеплені або нещеплені) (УКТЗЕД – 602203000)

Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021 – 2024 роки (кг)			
	2021	2022	2023	2024
ГРЕЦІЯ	36,6	-	-	-
ЕКВАДОР	-	19432,6	24763,2	-
ІТАЛІЯ	1077,9	-	1092,0	3253,0
КОЛУМБІЯ	-	773,8	660,7	-
НІДЕРЛАНДИ	22667,7	30105,2	33337,7	8563,6
ПОРТУГАЛІЯ	153,3	-	-	-
ВСЬОГО	23935,5	50311,6	59853,5	11816,6

Гуаява, манго та мангостан* (УКТЗЕД – 804500000)

Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021 – 2024 роки (кг)			
	2021	2022	2023	2024
БАГАМСЬКІ ОСТРОВИ	90,0	-	-	-
БЕЛЬГІЯ	-	-	68,4	-
БРАЗИЛІЯ	3827658,0	917321,8	1777564,5	1284694,6
*БУРКІНА-ФАСО	774,0	13,2	5286,0	12112,3
В'ЄТНАМ	545470,8	88070,2	146363,6	380697,4
*ГАМБІЯ	-	-	544,0	-
*ГАНА	8921,6	3923,7	1879,4	1129,8
ГВАТЕМАЛА	18916,0	-	34,0	-
ДОМІНІКА	1008,0	-	-	528,0
ДОМІНІКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА	35064,0	39400,5	25126,0	10453,5
ЄГИПЕТ	4045,0	-	35360,0	35135,0
ЕКВАДОР	20,0	1384,0	-	-
*ІЗРАЇЛЬ	88140,4	16747,6	77944,0	50711,0
ІНДІЯ	20,0	-	594,0	56,0
ІНДОНЕЗІЯ	7579,5	3140,0	9354,0	4630,0
ІСПАНІЯ	93325,4	95497,2	57602,0	51900,5
ІТАЛІЯ	-	-	-	56,0
*КЕНІЯ	23200,0	-	-	-
КИТАЙ	535,0	-	160,0	50,0
КОЛУМБІЯ	10136,5	2040,5	3025,5	2036,0
КОСТА-РИКА	20840,0	-	-	114,0
*КОТ-Д'ІВУАР	63256,0	18494,0	69812,3	99298,0
ЛІВАН	166,0	-	-	-
ЛИТВА	16,1	7,7	-	-

*МАВРИКІЙ	840,0	-	-	-
МАЛАЙЗІЯ	224,0	986,0	-	24,0
*МАЛІ	22792,0	6440,0	17996,5	45956,0
МЕКСИКА	36227,6	8154,1	48106,2	18122,0
НІДЕРЛАНДИ	8836,0	24850,0	8575,6	5695,0
ПАКИСТАН	14209,8	-	-	-
ПЕРУ	921205,6	901786,3	819846,1	306938,7
*ПІВДЕННА АФРИКА	770,0	40,0	20,0	110,0
ПОЛЬЩА	628,0	3646,0	144,0	110,0
ПУЕРТО-РИКО	7895,0	3624,0	10920,0	360,0
*СЕНЕГАЛ	10562,0	7864,0	5984,0	1920,0
СПОЛУЧЕНЕ КОРОЛІВСТВО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ	72,0	117,6	859,8	1008,9
США	27336,0	332,0	8635,0	-
ТАЙЛАНД	26682,8	1338,0	22588,6	65256,0
ТУРЕЧЧИНА	-	-	-	4348,0
*УГАНДА	222,0	722,0	664,0	300,0
ФІЛІПІНИ	-	-	23,0	9,6
ФРАНЦІЯ	6480,0	3200,0	-	15075,0
ЧИЛІ	428,0	400,0	96,0	-
ШРИ-ЛАНКА	-	40,0	-	-
ВСЬОГО	5834593,1	2149644,4	3155176,6	2398835,3

* країни, в яких поширений шкідливий організм - *T. leucotreta*

Авокадо (УКТЗЕД – 8044000000)				
Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021 – 2024 роки (кг)			
	2021	2022	2023	2024
БРАЗИЛІЯ	1624,0	11768,0	45049,6	44056,0
ГВАТЕМАЛА	22030,6	3920,0	44530,0	75963,0
ГРЕЦІЯ	-	-	5314,0	19453,0
ДОМІНІКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА	12900,0	146981,6	579130,8	62876,0
ЄГИПЕТ	-	120,0	-	-
ЕКВАДОР	-	-	80,0	3576,0
*ЕСВАТІНІ	6240,0	1008,0	8060,0	10614,8
*ЗАМБІЯ	-	-	-	10752,0
*ЗІМБАБВЕ	30628,0	29861,8	9898,6	8142,4
*ІЗРАЇЛЬ	2793718,4	1429388,2	1695121,7	2755766,4
ІСПАНІЯ	1595288,1	1109365,9	1640424,2	1153860,8
КЕНІЯ	1998380,2	1085548,0	1876585,6	785717,2
КОЛУМБІЯ	721643,9	501579,9	1609149,3	1666956,3
КОСТА-РИКА	-	-	1680,0	1800,0
ЛІВАН	267356,0	39100,0	59900,0	23090,0
МАКАО, ОСОБЛИВИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ РАЙОН КИТАЮ	-	880,0	-	-
МАРОККО	141024,9	263397,2	182920,8	299421,8
МЕКСИКА	528468,3	137902,1	240225,1	13138,0
*МОЗАМБІК	1056,0	-	37281,6	11524,6
НІДЕРЛАНДИ	200651,0	165179,1	252900,0	295303,2
ПЕРУ	3979076,9	3446472,9	3430298,7	3804168,1
*ПІВДЕННА АФРИКА	627103,8	671081,6	981260,7	686478,6
ПОЛЬЩА	363668,7	148657,0	46364,0	197655,2
ПОРТУГАЛІЯ	1200,0	-	1520,0	11316,0
ТАЙЛАНД	435,0	-	-	-

*ТАНЗАНІЯ, ОБ'ЄДНАНА РЕСПУБЛІКА	218754,4	278614,4	562237,0	423411,4
ТУРЕЧЧИНА	42327,8	128980,0	58939,0	28049,0
УГОРЩИНА	100,0	-	-	-
ФРАНЦІЯ	4224,0	-	-	-
ЧИЛІ	821410,2	888514,6	942304,4	1112502,6
ВСЬОГО	14379310,1	10488320,1	14311175,1	13505592,3

* країни, в яких поширений шкідливий організм - *T. leucotreta*

Персики, включаючи нектарини (УКТЗЕД – 8093000000)				
Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021 – 2024 роки (кг)			
	2021	2022	2023	2024
АЗЕРБАЙДЖАН	345761,0	-	357341,0	-
АЛБАНІЯ	-	178523,6	-	-
ВІРМЕНІЯ	32740,0	-	-	-
ГРЕЦІЯ	9745984,0	12309796,6	12939033,9	14018433,3
ГРУЗІЯ	888954,9	59185,0	18238,0	-
ЄГИПЕТ	-	53665,0	-	-
*ЗІМБАБВЕ	528,0	-	-	-
ІРАН(ІСЛАМСЬКА РЕСПУБЛІКА)	1681901,0	-	-	-
ІСПАНІЯ	6782633,0	2204117,3	5031107,4	4407586,8
ІТАЛІЯ	309499,3	78358,7	34599,0	26376,0
ЙОРДАНІЯ	-	-	50325,5	-
ЛІВАН	-	-	61670,0	-
МАРОККО	20,0	-	-	120,0
НІДЕРЛАНДИ	2619,7	25,0	23221,1	119052,5
*ПІВДЕННА АФРИКА	3463,7	4770,5	6257,5	3917,7
ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ	-	147792,4	609613,0	876821,0
ПОЛЬЩА	134433,3	44647,0	218508,6	111209,0
РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА	1767806,0	1720555,0	1179205,0	743456,0
СЕРБІЯ	39035,0	26187,0	140951,0	-
СЛОВЕНІЯ	-	22260,4	-	-
ТУРЕЧЧИНА	13124653,0	6853144,0	13400121,0	13919250,8
УЗБЕКИСТАН	45317,0	-	-	28,0
ФРАНЦІЯ	99995,0	-	5077,4	82907,8
ЧИЛІ	2795,0	1022,0	26686,0	1931,0
ВСЬОГО	35008138,9	23704049,5	34101955,4	34311089,8

* країни, в яких поширений шкідливий організм - *T. leucotreta*

Перець роду Capsicum або роду Pimenta (УКТЗЕД – 7096000000)				
Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021 – 2024 роки (кг)			
	2021	2022	2023	2024
АЛБАНІЯ	9695,8	89491,0	14744,0	1386,0
БЕЛЬГІЯ	5729,0	48859,0	21420,0	18314,0
БІЛОРУСЬ	16345,0	-	-	-
ГРУЗІЯ	-	-	500,0	-
ЄГИПЕТ	44311,0	-	54443,7	32092,4
*ЗІМБАБВЕ	48,0	68,8	20,8	19,2
*ІЗРАЇЛЬ	160190,0	11665,0	33210,0	127675,0
ІНДІЯ	32,4	8,8	143,2	18,4
ІНДОНЕЗІЯ	2,4	-	7,2	-
ІРАН(ІСЛАМСЬКА РЕСПУБЛІКА)	394181,0	469183,0	12800,0	55400,0

ІСПАНІЯ	1982780,3	1758769,3	1357412,8	1918842,3
ІТАЛІЯ	2474,4	1821,0	3420,0	4950,0
ЙОРДАНІЯ	14250,0	-	16100,0	14300,0
*КЕНІЯ	71,5	24,6	54,0	68,8
ЛІВАН	-	-	28650,0	-
МАРОККО	5972,7	7423,4	-	17622,6
МАРШАЛЛОВІ ОСТРОВИ	-	-	18753,6	-
МЕКСИКА	-	13,8	-	-
*МОЗАМБІК	348,4	65,4	-	-
НІДЕРЛАНДИ	2823223,4	3162277,2	4141525,5	2353572,0
НІМЕЧЧИНА	5500,0	-	-	-
*ПІВДЕННА АФРИКА	111,4	41,4	114,4	136,4
ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ	-	381129,0	25752,0	286704,0
ПОЛЬЩА	1342195,0	1288662,3	612987,0	509991,0
ПОРТУГАЛІЯ	-	-	-	315,0
РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА	-	941714,0	24500,0	-
РУМУНІЯ	-	99929,0	6624,0	-
*СЕНЕГАЛ	33,6	16,2	18,8	-
СЕРБІЯ	-	1224,0	-	-
СИНГАПУР	-	3,6	-	-
СЛОВАЧЧИНА	-	5986,0	-	-
СЛОВЕНІЯ	-	60500,0	24422,8	-
ТАЇЛАНД	2,0	-	-	-
*ТАНЗАНІЯ	284,0	42,8	240,2	143,8
ТУНІС	7350,0	1550,0	-	-
ТУРЕЧЧИНА	12779070,6	8584970,4	11976116,5	10674783,1
*УГАНДА	420,0	-	15,8	-
УЗБЕКИСТАН	17340,0	-	-	-
ФРАНЦІЯ	98181,0	66129,0	78535,8	184912,0
ВСЬОГО	19710142,9	16981568,0	18452532,1	16201246,0

* країни, в яких поширений шкідливий організм - *T. leucotreta*

Баклажани (УКТЗЕД - 7093000000)				
Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021-2024 роки (кг)			
	2021	2022	2023	2024
АЗЕРБАЙДЖАН	-	-	51300	-
АЛБАНІЯ	-	3096	850	-
БЕЛЬГІЯ	2200	3455	9240	-
БІЛОРУСЬ	14472	-	-	-
ІНДІЯ	1,2	-	-	-
ІРАН	55658	92951	-	-
ІСПАНІЯ	533472,8	508933,4	761018	565114
ІТАЛІЯ	-	17074,9	6343,2	4632,2
ЛІВАН	270	-	3080	-
МАРОККО	2200	-	-	-
НІДЕРЛАНДИ	692121,3	500427	578622	148100,2
*ПІВДЕННА АФРИКА	255,6	63,6	13,2	8,4
ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ	-	40975	2760	4722
ПОЛЬЩА	49320	220860	144651	100490
РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА	-	896170	5500	-
РУМУНІЯ	39980	295229	12555	-
СЛОВЕНІЯ	-	3455,2	6145	-
ТАЇЛАНД	2	-	-	-
ТУРЕЧЧИНА	1129449	714873,2	788253	318102
ФРАНЦІЯ	45491	42730	74881	105886

ВСЬОГО	2564892,9	3340293,3	2445211,4	1247054,8
---------------	------------------	------------------	------------------	------------------

* країни, в яких поширений шкідливий організм - *T. leucotreta*

Зрізані квітки та пуп'янки, придатні для складення букетів або для декоративних цілей, свіжі, засушені, вибілені, пофарбовані, просочені або оброблені іншим способом (УКТЗЕД – 603000000):

Троянди (УКТЗЕД – 603110000)

Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2021-2024 роки (шт)			
	2021	2022	2023	2024
ЕКВАДОР	13162927,0	1829097,0	86949,0	130570,0
*ЕФІОПІЯ	2191902,0	9493391,0	1772728,0	1561508,0
ІСПАНІЯ	1490,0			
*КЕНІЯ	4528144,0	699320,0	180262,0	217324,0
КОЛУМБІЯ	4109941,0	847498,0	2176,0	352,0
НІДЕРЛАНДИ	3254248,0	686634,0	63715,0	1104478,0
НІМЕЧЧИНА	-	750,0	70	-
ПАНАМА	-	14500,0	-	-
*ПІВДЕННА АФРИКА		280,0	-	-
*РУАНДА	700,0	-	-	-
СЕРБІЯ	-	-	480	110,0
*ТАНЗАНІЯ	16175,0	-	-	-
*УГАНДА	-	-	-	1274,0
ВСЬОГО	27265527,0	13571470,0	2106380,0	3015616,0

* країни, в яких поширений шкідливий організм - *T. leucotreta*

Додаток 6

Інформація з бази даних TRACES про перехоплення товарів, імпортованих до ЄС або Швейцарії зі шкідливими організмами за 2021-2026 (5 міс.) роки

Джерело: https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/537e71fa-93ba-4ad7-85f7-ba00fa611e79/sheet/b7eeb89e-8326-403b-9f23-ef88944b54ad/state/analysis

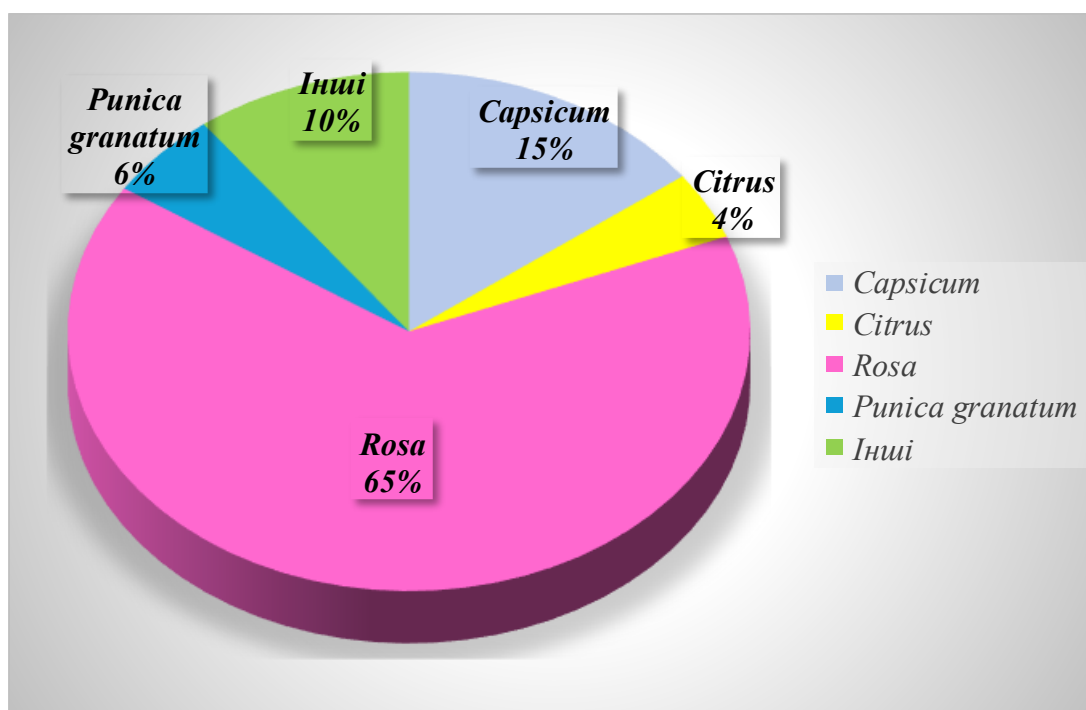

Країна походження	Види товарів	Тип продукту	Шкідливий організм	Випадки виявлення (перехоплення)
Всього:				331
Ангола	Всього:			1
	<i>Psidium guajava</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Бурунді	Всього:			1
	<i>Capsicum annuum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Камерун	Всього:			13
	<i>Persea americana</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	13
Кот-д'Івуар	Всього:			2
	<i>Mangifera indica</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Solanum aethiopicum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Ефіопія	Всього:			50
	<i>Rosa sp.</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	42
	<i>Rosa agrestis</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	7
	<i>Rosa bella</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Гана	Всього:			1

	<i>Capsicum sp.</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Ізраїль	Всього:			18
	<i>Citrus reticulata</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	2
	<i>Punica granatum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	16
Кенія	Всього:			126
	<i>Capsicum sp.</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	18
	<i>Capsicum frutescens</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	2
	<i>Chrysanthemum</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Dianthus</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Eryngium</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Gypsophila</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Rosa agrestis</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	7
	<i>Rosa foliolosa</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Rosa sp.</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	93
	<i>Solanum melongena</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Марокко	Всього:			1
	<i>Punica granatum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Руанда	Всього:			5
	<i>Capsicum chinense</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Rosa sp.</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	4
Південна Африка	Всього:			26
	<i>Capsicum sp.</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Capsicum frutescens</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	9
	<i>Citrus paradisi</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Citrus reticulata</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	3
	<i>Citrus sinensis</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	2
	<i>Citrus x aurantium var. paradisi</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Citrus x aurantium var. sinensis</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	2
	<i>Litchi chinensis</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	4
	<i>Prunus domestica</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Punica granatum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Rubus idaeus</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Танзанія	Всього:			1
	<i>Capsicum annuum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Таїланд	Всього:			2
	<i>Manilkara zapota</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Mixed plants</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
Уганда	Всього:			61
	<i>Capsicum sp.</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Capsicum annuum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	9
	<i>Capsicum chinense</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Capsicum frutescens</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Rosa sp.</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	47
	<i>Solanum aethiopicum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	2
Замбія	Всього:			11

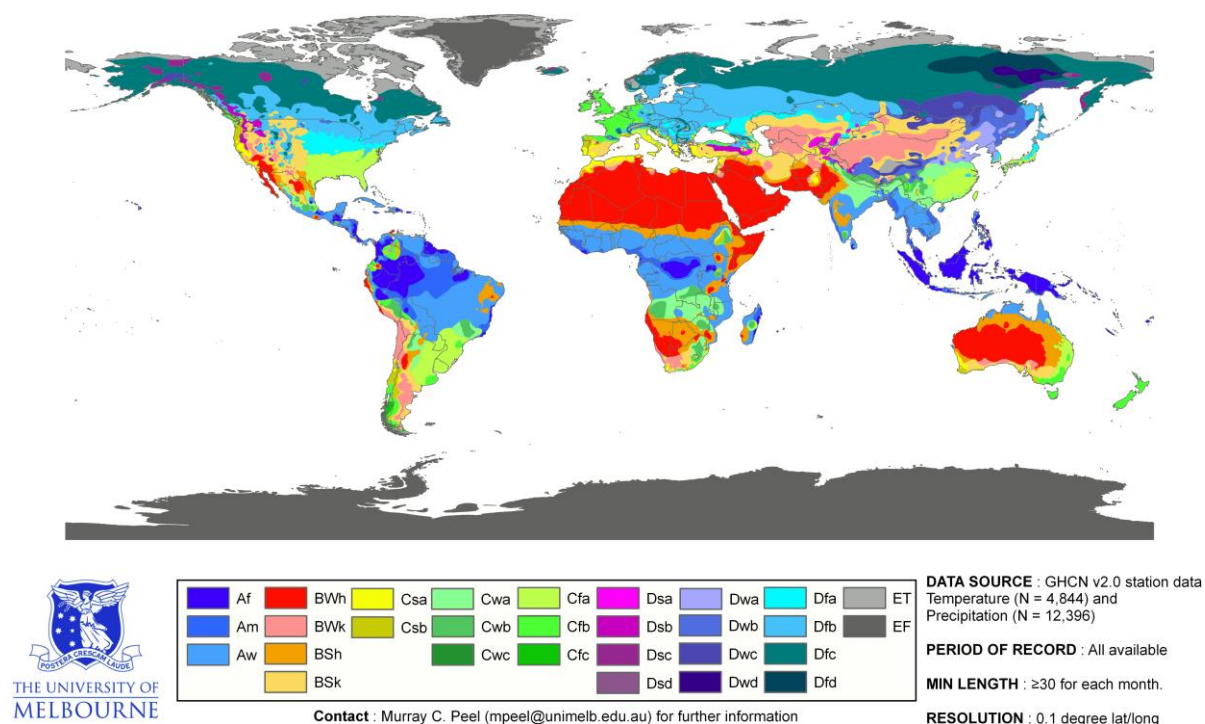
	<i>Rosa sp.</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	11
Зімбабве	Всього:			12
	<i>Capsicum sp.</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Capsicum frutescens</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	2
	<i>Citrus x aurantium var. sinensis</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	2
	<i>Citrus x limon</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1
	<i>Rosa sp.</i>	Інші живі рослини: зрізані квіти та гілки з листям	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	3
	<i>Vaccinium corymbosum</i>	Інші живі рослини: фрукти і овочі	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	3

Діаграма перехоплень *Thaumatotibia leucotreta* у розрізі видів рослин (товарів) за даними бази даних TRACES про товари, імпортовані до ЄС або Швейцарії зі шкідливими організмами за 2021-2026 (5 міс.) роки

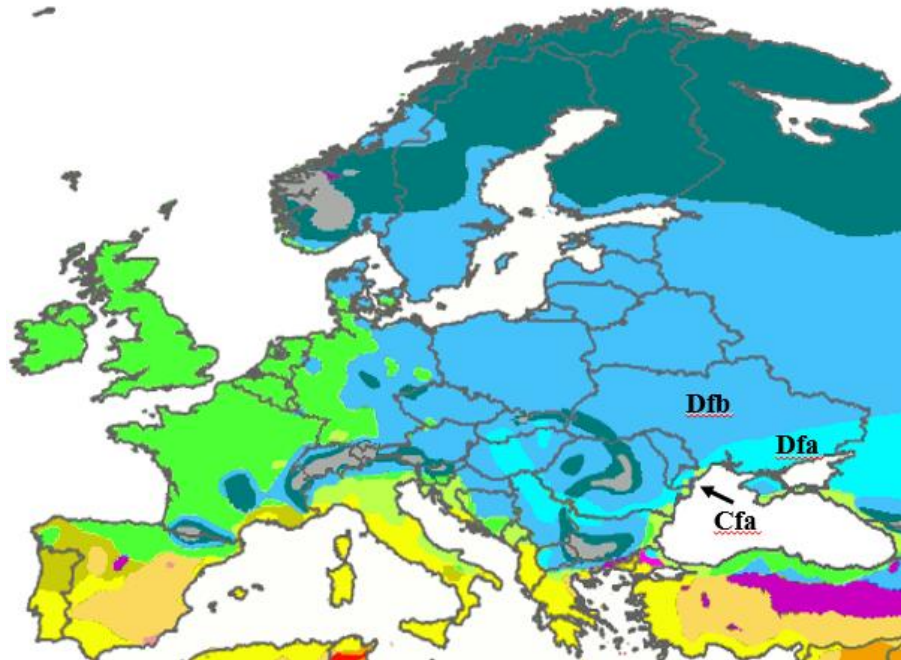

Додаток 7

World map of Köppen-Geiger climate classification

1. Світова мапа кліматичних типів Кеппена-Гейгера від Peel et al. (2007)

2. Європейська мапа кліматичних типів Кеппена-Гейгера від Peel et al. (2007)

Розшифровка аббревіатури типів клімату наявних в зоні АФР:

Cfa – помірний, без сухого сезону, спекотне літо; Dfa – континентальний, без сухого сезону, спекотне літо; Dfb – континентальний, без сухого сезону, тепле літо.

Джерела.

Інтернет-джерела:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4147-IX#Text>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-12#Text>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398-2022-%D0%BF#Text>
https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2019/2072/oj
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R2031#ntr20-L_2016317EN.01000401-E0020
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1702&qid=1769594648841>
 МСФЗ № 2 <https://www.ippc.int/en/publications/592/>
 МСФЗ № 11 <https://www.ippc.int/en/publications/639/>
 МСФЗ № 21 <https://www.ippc.int/en/publications/601/>
 МСФЗ № 28 (додаток 40) <https://www.ippc.int/en/publications/91186/>
 МСФЗ № 28 (додаток 46) <https://ippc.int/en/publications/95509/>
 EPPO Standard PP 5/3(5)
https://www.eppo.int/media/uploaded_images/RESOURCES/eppo_standards/pm5/pm5-03-05-en.pdf
<https://gd.eppo.int/taxon/ARGPLE>
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/sp.efsa.2025.EN-9339>
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2023.8107>
<https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/8d22f57b-f99a-4a03-81b3-a6ee269c28bd/content>
<https://gd.eppo.int/standards/PM7/>
<https://www.invasive.org/browse/subthumb.cfm?sub=4932>
<https://epravda.com.ua/publications/2019/09/19/651632/>
<https://www.preprints.org/manuscript/202305.0569>
https://food.ec.europa.eu/plants/plant-health-and-biosecurity/europhyt/interceptions_en
<https://openknowledge.fao.org/items/ddb8c0cf-92ad-4eb3-b290-5f1db13038f3>

Звіт розглянуто й схвалено на засіданні робочої групи 15.09.2026 членами робочої групи, у складі згідно з додатком до наказу Держпродспоживслужби від 04.12.2025 № 1210 «Про створення робочої групи».